

KOULUTUS- JA TIETOPAKETTI POLIISIMIEHELLE UUSISTA PSYKOAKTIIVISTA AINEISTA ELI MUUNTOHUUMEISTA

Joonas Kurronen

6/2017

Tiivistelmä

Tekijä		Tutkinto/kurssi ja opinnäytetyö/nimike	
Joonas Kurronen		Poliisi (AMK)	
Julkaisun nimi		Julkisuusaste	
Koulutus- ja tietopaketti poliisimiehelle uusista psykoaktiivisista aineista eli muuntohuumeista		Julkinen	
Ohjaajat ja opintoaine/opetustiimi		Opinnäytetyön muoto	
Markku Myllylä		Toiminnallinen opinnäytetyö	
Tiivistelmä			
<p>Tämän opinnäytetyön muoto on toiminnallinen opinnäytetyö, jonka tuotoksena on syntynyt koulutus- ja tietopaketti poliisimiehelle uusista psykoaktiivisista aineista eli muuntohuumeista. Koulutus- ja tietopaketti on suunniteltu poliisin tehtävissä työskenteleville, mutta siitä hyötyvät myös muut muuntohuumeiden parissa työskentelevät henkilöt.</p> <p>Kehittämistoiminnan tuloksena syntynyt tuotos on PowerPoint -esitys, jonka tarkoitus on lisätä tietoa muuntohuumeista ja niihin sovellettavista rikosnimikkeistä sekä ohjeistaa niiden turvallisessa käsittelyssä erityisesti poliisin näkökulmasta. Koulutus- ja tietopaketti on suunniteltu helppolukuiseksi ja selkeäksi.</p> <p>Muuntohuumeet ovat synteettisiä tai luonnossa esiintyviä psykoaktiivisia aineita, joita ei säädellä kansainvälisen lainsäädännön nojalla. Muuntohuumeiden tarkoituksena on usein jäljitellä kiellettyjen huumeiden vaikutuksia muokkaamalla huumausaineen kemiallista rakennetta. Tämä luo suuria haasteita niin lainsäädännölle kuin myös valvontaviranomaisille. Euroopassa tavataan n. 100 uutta muuntohuumetta vuosittain.</p>			
Sivumäärä	Tarkastuskuukausi ja vuosi	Opinnäytetyökoodi (OPS)	
48 + 35 liitesivua	06/2017	AMK2015ONT	
Avainsanat			
Poliisi, huume, muuntohuume, psykoaktiivinen aine, työturvallisuus			

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, KESKEISET KÄSITTEET JA TOTEUTUS....	7
2.1	Tavoite.....	7
2.2	Käsitteet.....	7
2.3	Toiminnallinen opinnäytetyö	8
2.4	Produktin tekeminen.....	8
3	HUUMETILANNE SUOMESSA YLEISESTI.....	9
3.1	Huumeiden kokeilu ja käyttö	9
3.2	Huumeiden ongelmakäyttö.....	10
3.3	Huumeisiin liittyvät terveyshaitat.....	11
3.4	Huumausainerikollisuus	11
3.5	Huumemarkkinat	12
4	MUUNTOHUUMEET.....	13
4.1	Mitä muuntohuumeet ovat?.....	13
4.2	Muuntohuumemarkkinat	15
4.3	Amfetamiinijohdokset	16
4.4	Katinonijohdannaiset.....	16
4.4.1	MDPV eli 3,4-metyleenidioksi-pyrovaleroni.....	17
4.4.2	Alfa-PvP eli α -Pyrrolidiinivalerofenoni.....	18
4.5	Piperidiinijohdokset.....	20
4.6	Spice eli synteettiset kannabinoidireseptoriagonistit	20
4.7	Gammahydroksibutyraatti ja sen esiasteet	22
4.8	Muut	23
5	MUUNTOHUUMEEN TUNNISTAMINEN JA KÄSITTELY.....	26
5.1	Muuntohuumeen tunnistaminen	26
5.2	Muuntohuumeiden käsittely	26
6	MUUNTOHUUMEIDEN VALVONTA.....	27
6.1	Kansainvälinen sääntely	27
6.1.1	EU:n varhaisen varoituksen järjestelmä.....	28
6.2	Kansallinen sääntely	30
6.3	Uuden aineen huumaavien ominaisuuksien arviointi.....	30
7	MUUNTOHUUMEISIIN LIITTYVÄT LAIT JA ASETUKSET	31
7.1	Huumausainelaki	31
7.2	Rikoslaki.....	32

7.3	Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista 32	
7.4	Lääkelaki	32
8	MUUNTOHUUMEISIIN SOVELLETTAVIA RIKOSNIMIKKEITÄ	34
8.1	Huumausaineen käyttörikos	34
8.2	Huumausainerikos	34
8.3	Törkeä huumausainerikos.....	35
8.4	Salakuljetus	35
8.5	Lievä salakuljetus	36
8.6	Laiton tuontitavaraan ryhtyminen	36
8.7	Lievä laiton tuontitavaraan ryhtyminen.....	37
8.8	Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkominen.....	37
8.9	Rattijuopumukset.....	38
9	OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ.....	38
9.1	Hyvinkään kärjäoikeuden tuomio 14/139229.....	38
9.2	Varsinais-Suomen kärjäoikeuden tuomio 17/114951.....	40
9.3	Tuomioiden perustelut.....	42
10	ONGELMAKOHDAT.....	43
10.1	Muuntohuumeiden aiheuttamat akuutit myrkytystilat	43
10.2	Muuntohuumeriippuvuus	44
11	KEHITTÄMISPROSESSI.....	44
11.1	Koulutuspaketin arviointi	46
11.2	Lähdekritiikki	46
12	POHDINTA	47
12.1	Ammatillinen kasvu ja kehittyminen	47
13	LÄHTEET	48

LYHENNELUETTELO

CND	Yhdistyneiden kansakuntien huumausainetoimikunta
EMCDDA	Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus
EWS	Euroopan varhaisen varoituksen järjestelmä
Fimea	Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
HE	Hallituksen esitys
KKP	Kuluttajamarkkinoilta kielletyt psykoaktiiviset aineet
KRP	Keskusrikospoliisi
RTL	Rikostekninen laboratorio
THL	Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
WHO	Maailman terveysjärjestö
YK	Yhdistyneet kansakunnat

1 JOHDANTO

Uudet psykoaktiiviset aineet eli muuntohuumeet ovat yleistyneet erityisesti 2010-luvulla niin Euroopassa kuin myös Suomessa ja muualla maailmassa. Tämä aiheuttaa uusia haasteita mm. terveydenhuollolle, lainvalvontaviranomaisille ja lainsäädännölle. Suoritin poliisin ammattikorkeakoulututkintoon liittyvän työharjoittelun Lounais-Suomen poliisilaitoksen Salon poliisiasemalla ja siellä työskennellessäni huomasin, kuinka nopeasti eri muuntohuumeet levisivät käyttäjien keskuudessa ja kuinka usein muuntohuumeita tavattiin perinteisiin huumausaineisiin verrattuna. Tämä herätti kiinnostukseni muuntohuumeita kohtaan.

Tämän opinnäytetyön muoto on tutkimuksellinen kehittämistyö, jonka tarkoitus on tehdä koulutus- ja tietopaketti poliiseille. Opinnäytetyöni käsittelee yleisellä tasolla muuntohuumeita, muuntohuumemarkkinoita sekä niiden valvontaa, tunnistamista ja käsittelyä. Työn tarkoituksena oli selvittää, että mitä muuntohuumeet ovat, mistä ihmiset tilaavat niitä ja miten niiden käyttöön ja maahantuontiin voidaan puuttua. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, miten erityisesti Suomessa toimitaan uuden muuntohuumeen ilmaantuessa markkinoille ja miten se saadaan luokiteltua valvonnan piiriin.

Muuntohuumeet ovat psykoaktiivisia aineita, jotka muistuttavat vaikutuksiltaan ja ominaisuuksiltaan perinteisiä huumausaineita. Suuri osa muuntohuumeista ovat esimerkiksi amfetamiinin, tryptamiinin tai piperatsiinin johdannaisia (Tulli 2009, 21). Näiden aineiden kemiallista kaavaa muuttamalla saadaan valmistettua muuntohuumetta, joka vastaa vaikutuksiltaan lähtöainetta mutta jota ei kuitenkaan mahdollisesti ole luokiteltu huumausaineeksi tai lääkeaineeksi. Muuntohuumeita tilataan yleensä internetistä ja juuri internetistä tilaamisen helppous on yksi suurimmista syistä muuntohuumeiden yleistymiselle. Tämä mahdollistaa myös muuntohuumeiden ns. laillisen maahantuonnin, jos uutta ainetta ei ole vielä luokiteltu huumausaineeksi, lääkkeeksi, tai kuluttajamarkkinoilta kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi (KKP).

Muuntohuumeiden käyttö on erityisen vaarallista sen takia, että käyttäjä ei voi tietää mitä ainetta tai yhdisteitä ostettu aine sisältää. Usein muuntohuume voi olla jopa monta kymmentä kertaa perinteistä siihen verrattua huumausainetta vahvempaa ja tämä synnyttää suuren yliannostuksen riskin. Muuntohuumeiden aiheuttamien yliannostusten hoitoon ei myöskään ole erityisiä vasta-aineita eikä käyttäjäkään välttämättä tiedä, että mistä aineesta on kyse. (THL - raportti 1/2015, 106.)

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE, KESKEISET KÄSITTEET JA TO- TEUTUS

2.1 Tavoite

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda koulutus- ja tietopaketti poliisimiehelle, jonka tarkoituksena on lisätä tietoa ja ymmärrystä uusista psykoaktiivisista aineista eli muuntohuumeista ja kertoa niihin liittyvistä käytännön asioista ja ohjeista. Koulutus- ja tietopaketti on suunniteltu erityisesti poliisityötä tekeville henkilöille mutta myös niille, jotka muutoin työskentelevät muuntohuumeiden parissa. Tietopaketilla pyritään antamaan kattava yleiskuva muuntohuumeista ja kertomaan erityisesti poliisimiesten työturvallisuutta parantavia ohjeita muuntohuumeiden tai tuntemattomien aineiden kanssa työskentelyyn sekä ohjeita tutkintaa varten. Opinnäytetyön teoriaosuudessa on pureuduttu yksityiskohtaisemmin tietopaketissa esiintyviin aiheisiin ja se toimii tukevana elementtinä produktille eli tässä tapauksessa koulutuspaketille.

2.2 Käsitteet

Opinnäytetyön keskeisimpiä käsitteitä ovat muuntohuume, koulutus- ja tietopaketti sekä työturvallisuus.

Muuntohuumeella tarkoitetaan synteettistä tai luonnossa esiintyvää ainetta, jota ei säädellä kansainvälisen lainsäädännön nojalla ja sitä valmistetaan kiellettyjen huumeiden vaikutusten jäljittelemiseksi

Koulutus- ja tietopaketilla tarkoitetaan tässä työssä PowerPoint -esitystä, joka on suunniteltu poliisimiehen luettavaksi lisäämään tietoa ja työturvallisuuteen liittyviä ohjeita muuntohuumeista.

Työturvallisuudella tarkoitetaan poliisimiehen oma-aloitteista toimintaa työtilanteissa, joissa on riski poliisimiehen terveyden vahingoittumiselle. Työturvallisuuden huomioimisella ennalta ehkäistään muun muassa työtapaturmia, jotka voivat kohdistua työntekijään tai tämän työtoveriin.

Lääkkeellä tarkoitetaan valmistetta, joka sisältää yhtä tai useampaa lääkeainetta.

KKP-aineella tarkoitetaan kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta.

2.3 Toiminnallinen opinnäytetyö

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö on mahdollista tehdä muun muassa tutkimuksellisenä työnä tai kehittämistyönä (Hakala 2004, 21). Toiminnallista opinnäytetyötä kutsutaan ammattikorkeakoulussa myös kehittämistyönä.

Anu Haikansalon ja Timo Koranderin opinnäytetyöohjeessa poliisi (AMK) -tutkinnossa (2016) mukaan toiminnallisessa opinnäytetyössä toteutetaan jokin prosessi, tuotos tai projekti ja siitä tehdään raportti. Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä tai järjeistämistä (Vilkkä & Airaksinen 2004, 9). Opiskelija osoittaa toiminnallisen opinnäytetyön avulla, että hän pystyy soveltamaan teorian tietoa käytäntöön. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu produktista eli tuotteesta sekä työprosessin raportista. (Haikansalo & Korander 2016, 4.)

Toiminnallinen opinnäytetyö keskittyy tekemiseen ja kehittämistoimintaan, mutta se raportoidaan lisäksi kirjallisessa muodossa. Raportin pituus vaihtelee työn aiheen, teoria- tai taustatiedon ja käytettyjen menetelmien mukaan. (Haikansalo & Korander 2016, 4.) Tämän työn raportin pituus ylittää suositellun 20 – 40 sivua työn aiheen vuoksi ja siinä olevat asiat ovat tärkeitä kokonaisuuden kannalta.

2.4 Produktin tekeminen

Toiminnallisessa opinnäytetyössä, johon liittyy kirjallinen produkti, lisääntyy kirjoittamisen määrä. Produktin kieli ja tyyli voivat erota raportin kielestä ja tyylistä ja produkti voi olla suunniteltu erityisesti tietylle kohderyhmälle. Produktissa käytetyn kielen tulee silti olla virheetöntä ja huoliteltua. Kirjallista produktia ei koske samat ulkoasuohjeet, kuin raporttia. Produktin ulkoasu tulee olla suunniteltu kohderyhmälle ja sen käyttötarkoitus on otettava huomioon. (Haikansalo & Korander 2006, 11)

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön produkti on suunnattu poliisityötä tekeville henkilöille, ja produktin kieli, ulkoasu ja tyyli on tehty mielestäni kyseiselle kohderyhmälle sopivaksi. Tämän opinnäytetyön produktin kieli on pyritty saattamaan virheetömäksi ja huolitelluksi,

jotta sitä olisi helpompi lukea. Produktiin on koottu työn raportin poliisin tutkinnan ja kenttätöiden kannalta oleelliset kohdat.

3 HUUMETILANNE SUOMESSA YLEISESTI

Tässä luvussa käydään läpi Suomen yleistä huumausainetilannetta. Lähteenä olen käyttänyt Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kansallista huumevuosisraporttia EMCDDA:lle eli Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskukselle, Huumetilanne Suomessa 2014, jonka on laatinut Vili Varjonen.

Raporttiin on koottu uusin huumeita käsittelevä suomalainen tutkimus ja keskeisimmät huumetilannetta kuvaavat mittarit vuodesta 2013 vuoden 2014 alkuun. Raportin mukaan yleis-tilanne huumausaineiden käytössä ja niihin liittyvissä ongelmissa ovat pysyneet 2010-luvulla vakaalla tasolla. (THL - Raportti 1/2015, 5.)

3.1 Huumeiden kokeilu ja käyttö

Raportissa kerrotaan, että vuoden 2010 väestökyselyn mukaan 17 prosenttia 15–69 vuotiaista suomalaisista on ainakin kerran elämänsä aikana käyttänyt jotain laitonta huumetta. Kokeilut ovat kyselyn mukaan keskittyneet enimmäkseen kannabiksen käyttöön. Naisista kannabista oli kokeillut 13 prosenttia ja miehistä 20 prosenttia. Kokeilut painottuivat 25–34-vuotiaiden aikuisten ikäluokkaan, jossa kokeilijoiden osuus oli 36 prosenttia. (THL - Raportti 1/2015, 5.)

Huumeiden käyttö Suomessa on yleistynyt erityisesti 25-34-vuotiaiden miesten kannabiksen käytössä. Kehityksellä on selvä kytkös kannabiksen kotikasvatuksen lisääntymiseen. Muiden aineiden osalta käyttötaso on ollut suhteellisen vakaata, sillä poikkeuksella, että stimulanttiryhmässä ekstaasi ja kokaiini ovat nousseet suosiossa amfetamiinin rinnalle. Unilääkkeiden ja rauhoittavien lääkkeiden väärinkäyttö sijoittuu kannabiksen ja muiden laittomien huumeiden käytön väliin. Niitä käytetään useimmiten univaikeuksiin mutta myös päihdyttäviin tarkoituksiin ja päihteiden vaikutusten lieventämiseen ja tehostamiseen. (THL - Raportti 1/2015, 34.)

Vuoden 2012 tutkimuksen mukaan kaikista opiskelijoista 19 prosenttia oli käyttänyt jotakin huumetta, lääkkeitä tai alkoholia ja lääkkeitä yhdessä päihtymistarkoituksessa. Yleisin käytetty huumausaine oli kannabis, jota oli kokeillut tai käyttänyt 24 prosenttia miehistä ja 15,7 prosenttia naisista. Tutkimuksen mukaan yliopistossa opiskelevat miehet olivat yleisimmin kokeilleet tai käyttäneet huumeita. (THL - Raportti 1/2015, 38.)

3.2 Huumeiden ongelmakäyttö

Opioidien ja amfetamiinien ongelmakäyttöä arvioivan rekisteritutkimuksen mukaan Suomessa oli 18 000–30 000 huumeiden ongelmakäyttäjää vuonna 2012. Amfetamiinien ongelmakäyttäjien määräksi arvioidaan 11 000–18 000 ja opioidien 13 000–15 000 henkilöä. Edellisiin tutkimuksiin verrattuna vaikuttaa siltä, että huumeiden ongelmakäyttäjien määrä on kasvanut Suomessa. Tosin nuoria ongelmakäyttäjiä näyttäisi olevan vuonna 2012 vähemmän kuin 2000-luvun alussa. Nyt ongelmakäyttäjistä lähes puolet on 25–34-vuotiaita. Naisia on noin kolmannes. (THL - Raportti 1/2015, 5)

THL:n tietojen mukaan opioidit olivat vuonna 2013 ensisijainen ongelmapäihde 59 prosentilla huumehoitoon hakeutuneista ja 75 prosentilla huumehoidon asiakkaista oli opioidien käyttöä. Buprenorfiini, jota käytetään myös korvaushoitolääkkeenä, oli yleisimmin väärinkäytetty opioidi. Päihteiden sekakäyttö oli yleistä. Huumehoidon asiakkaista 62 prosentilla oli ainakin kolme ongelmapäihdettä. Kannabiksen ongelmallista käyttöä oli 57 prosentilla, stimulanttien 51 prosentilla, rauhoittavien lääkkeiden 47 prosentilla ja alkoholin 38 prosentilla asiakkaista. (THL - Raportti 1/2015, 48.)

Raportissa todetaan, että opioidikorvaushoitoa on toistaiseksi olemassa vain opioidien käyttäjille. Opioideihin kuuluva buprenorfiini oli ensisijaisena hoitoon johtaneena päihteenä peräti kolmanneksella koko asiakaskunnasta. Vaikka ongelmallisimpien huumeiden käyttäjien joukossa on henkilöitä, jotka käyttävät sekä amfetamiineja että opiaatteja, suomalaisen huumeiden käytön kova ydin on sekakäytössä, jossa keskeistä osaa näyttelevät kivunlievitykseen tarkoitetut opioidipohjaiset lääkkeaineet ja rauhoittavat lääkkeaineet (bentsodiatsepiinit) sekä alkoholi ja kannabis. (THL - Raportti 1/2015, 48)

Alkoholi on edelleen pääasiallinen ongelmapäihde Suomessa. Huumeiden ongelmakäyttö on yhteiskunnallisena ongelmana varsin tuore. Tyypillinen suomalainen ongelmakäyttäjä on iältään nuori ja tästä johtuu lyhyt käyttöhistoria, vaikka käyttäjäkunta onkin vanhentunut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Useat huumeidenkäyttäjistä ovat syrjäytyneitä ja heillä

on päihdeongelmien lisäksi monia muita sekä sosiaalisia että terveyteen liittyviä ongelmia. (THL - Raportti 1/2015, 48.)

3.3 Huumeisiin liittyvät terveyshaitat

Tartuntatautirekisteriin kirjatut ruiskuhuumevälitteiset hiv-tartunnat sekä C-, B- ja A-hepatiittitapaukset ovat selkeästi vähentyneet viimeisen vuosikymmenen aikana. Ruiskuhuumeiden käyttäjien A- ja B-hepatiittirokotuksilla on ollut suuri merkitys huumeisiin liittyvien tartuntatautien vähenemisessä. (THL - Raportti 1/2015, 80.)

Terveysneuvontapisteiden toiminta on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi vähentää huumeisiin liittyviä terveyshaittoja. Ne tarjoavat neuvontaa ja tukea omasta hyvinvoinnista huolehtimiseen, sekä niissä on mahdollisuus vaihtaa vanhat neulat uusiin. Siellä tarjotaan ilmaiseksi myös hepatiittirokotuksia, annetaan hoitoa haavoihin ja tulehduksiin ja tukea muiden asioiden hoitamiseen. (THL - Raportti 1/2015, 80.)

Oikeuskemiallisen tutkimuksen paljastamat huumausainelöydökset vainajista ovat edelleen yleistyneet. Muuntohuumeet näkyvät jo myös oikeuskemiallisissa tutkimuksissa. (THL - Raportti 1/2015, 80.)

Huumekuolemien määrän lisääntymiseen liittyy sekakäytön yleisyys, huumeiden käyttöön liittyvä riskialttius ja kokemattomuus, lääkkeiden päihdekäyttö ja mielenterveysongelmat. Sekakäytön vaarojen tiedostaminen olisi erityisen tärkeää opioidien, bentsodiatsepiinien ja alkoholin sekakäyttötapauksissa. Sekakäyttötapauksissa erityisesti buprenorfiinin, bentsodiatsepiinien ja alkoholin osalta kuolema on tapahtunut tyypillisesti henkilön nukkuessa. (THL - Raportti 1/2015, 80.)

3.4 Huumausainerikollisuus

Tilastokeskuksen mukaan huumausainerikoksia tehtiin 20 656 kappaletta vuonna 2013. Poliisin tilastojen mukaan vuonna 2013 huumausainerikoksista epäiltiin 7200 eri henkilöä. Keskusrikospoliisin mukaan törkeistä huumausainerikoksista epäiltyjen henkilöiden määrä oli 819. (THL - Raportti 1/2015, 106.)

Vuonna 2013 huumausaineen käyttörikoksia oli noin 12 800. Se vastaa noin 56 prosenttia kaikesta tilastoidusta huumausainerikollisuudesta. Perustunnusmerkistön mukaisia huumausainerikoksia oli noin 8 700, mikä osaltaan vastaa 38 prosenttia kaikesta huumausainerikollisuudesta. Törkeitä huumausainerikoksia oli noin 1240. (THL - Raportti 1/2015, 106.)

Poliisi on yhdessä muiden PTR-viranomaisten eli Tullin ja Rajavartiolaitoksen kanssa tehostanut menetelmiään vakavan rikollisuuden torjunnassa. Huumausainerikostutkinnan yhteydessä on tehostettu rikoshyödyn poisottamista ja kyetty vaikuttamaan huumausainerikollisuuden toimintaedellytyksiä heikentävästi. (THL - Raportti 1/2015, 106.)

3.5 Huumemarkkinat

Valtaosa kannabiksen ja laittomien huumausaineiden myynnistä ja käytöstä tapahtuu yksityisasunnoissa. Kannabiksen kotikasvatus on lisääntynyt huomattavasti ja sen huomaa selkeästi takavarikkoluvuissa. Takavarikoitujen kannabiskasvien määrä on kolminkertaistunut vuoteen 2007 verrattuna ja sitä voidaan selittää mm. kasvatuksen suosion lisääntymisestä, siementen internethankinnan helppoudesta sekä viranomaisten tehokkaasta kasvattamojen paljastamisesta. Rikolliset moottoripyöräjengit ovat ryhtyneet viljelemään kannabista myös Suomessa, kuten muuallakin Euroopassa. (THL - Raportti 1/2015, 124.)

Kannabiskasvien siemeniä, lääkkeitä, muuntohuumeita ja erityisesti GBL:ää tilataan ulkomailta internetin kautta pieniä määriä yleensä omaa käyttöä varten. Omaan käyttöön tarkoitettuja muuntohuume-eriä tilataan myös pääasiassa internetistä, mikä voidaan havaita posti-rahdissa muuntohuumeita sisältävien postipakettien määrän huomattavana kasvuna. (THL - Raportti 1/2015, 124-125.)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008***	2009***	2010***	2011***	2012***	2013***
Hasis (kg)	423,1	467,4	430,6	282,7	360	47	440	250	860	Kannabis- tuotteet (hasis ja marlhuana) yht. 714	122
Marlhuana (kg)	45,3	25,8	43,4	32,9	36	56	100	80	97	Ks. edellä	285
Kannabis-kasvit (kpl)		7 840	9 460	7 510	7 600	14 000	12 500	15 000	16 400	18 150	23 000
Kannabis-kasvit (kg)*	20,4	41,7	43,3	36,2	87	41	45	31	42	66	62,5
Amfetamiini + Metamfetamiini ** (kg)	114,6	108,6	116,6	129	152	130 + 17	110 + 5	113 + 39	71 + 28	124 + 15	84 + 7,4
MDPV (kg)							4	9,5	2,4	5,1	5,3
Kokaiini (kg)	1,1	1,1	1,2	6,5	4	3	2,8	4,2	3,5	25,7	4,5
Khat (kg)	1 879	2 118	2 562	3 283	3 300	2 250	3 300	4 700	5 800	1 920	4 767
Heroini (kg)	1,6	0,2	52,4	0,2	0,4	0,2	2	0,4	1	0,07	0,2
Subutex (tabletteja, 2012 lähtien kalkki buprenorfinit)	37 284	32 970	24 478	22 979	20 600	12 000	17 000	15 000	31 700	48 700	37 078
Ekstaasi (tabletteja)	35 216	23 243	52 210	39 185	83 000	34 000	15 100	27 000	17 800	23 623	121 595
LSD (lappuja, kpl)	1 461	195	452	171	2 138	3 082	620	790	1 260	1 102	3 965
Bromo dragonfly (lappuja, kpl)							1 200	7 600	1 100	2 653	649
GBL + GHB** (litraa)				24	91	150 + 9	84 + 2	37 + 5	930 + 2,5	228 + 1	265 + 0,7

Taulukko 1. Poliisin ja tullin vuosina 2003–2013 takavarikoiduksi kirjaamat huumausaine-erät. (taulukko: THL – Raportti 1/2015, 128)

Suurin osa huumausaineista tulee Suomen markkinoille hyvin vaihtelevia reittejä pitkin etenkin etelästä ja lännestä. Poliisin mukaan pääosa Suomen markkinoilla esiintyvistä amfetamiinista on nykyään lähtöisin Länsi-Euroopasta, josta sitä salakuljetetaan useimmiten Ruotsin ja Viron kautta Suomeen. Amfetamiinien maahantuonti on nykyisin suurimittaista ja suunnitelmallista. Tyypillisesti virolaiset rikolliset piilottavat amfetamiinit maastokätköihin, suomalaiset rikolliset ostavat kartan, joka vie maastokätkölle ja hakevat tuotteet sen avulla. (THL – Raportti 1/2015, 125.)

4 MUUNTOHUUMEET

4.1 Mitä muuntohuumeet ovat?

Muuntohuumeet ovat synteettisiä tai luonnossa esiintyviä aineita, joita ei säädellä kansainvälisen lainsäädännön nojalla ja niitä valmistetaan kiellettyjen huumeiden vaikutusten jäljittelemiseksi (EMCDDA 2014, 27). Muuntohuumeista käytettyjä yleisnimityksiä ovat mm.

tutkimuskemikaali eli tutkari, designer-huume, laboratorioreagenssi, kylpysuola, muoti-huume, jehova jne. (Pihlainen 2013, 2). Huumemarkkinoille tulee jatkuvasti kokonaan uusia aineita mutta myös vanhoja, alun perin lääketeollisuuden kehittämiä molekyylejä, jotka eivät ole päässeet kliniseen käyttöön. Näin huumevalvontaa pyritään kiertämään. Uuden kemikaalin luokittelu lääkkeeksi tekee sen levittämisen luvanvaraiseksi. Vasta lainmukainen huumeluokitus määrittelee aineen tai kemikaalin käytön, hallussapidon ja myynnin rangaistavaksi huumausainelain rangaistusasteikon mukaan. (Tacke ym. 2011, 2027.)

Muuntohuumeita valmistetaan joissakin tapauksissa Euroopassa luvattomissa laboratorioissa ja niitä myydään suoraan markkinoilla. Muuntohuumeita tuodaan maahan usein Kiinasta tai Intiasta ja ne on pakattu houkutteleviin myyntipakkauksiin. Sitten niitä myydään ja markkinoidaan Euroopassa ns. ”laillisina huumeina”. Laillinen huume on harhaanjohtava nimitys, sillä aineet saattavat olla säänneltyjä joissakin jäsenvaltioissa tai niiden myynti kuluttajille saattaa rikkoa kuluttajaturvallisuus- tai markkinointilainsäädäntöä. Tarkastusten välttämiseksi tuotteet nimetään usein eri tavalla, esimerkiksi ”tutkimuskemikaaleiksi” tai ”kasviravinteiksi”, ja niihin liitetään huomautus siitä, ettei tuotetta ole tarkoitettu ihmisten nautittavaksi. (EMCDDA 2014, 27 - 28.)

Monet muuntohuumeet on kehitetty muistuttamaan perinteisiä huumausaineita, koska niille tavoitellaan vastaavia ominaisuuksia ja vaikutuksia. Useilla huumausaineilla voi olla laillinen käyttötarkoitus lääkealalla, joten monet muuntohuumeet voivat olla epäonnistuneita lääkkeitä tai ne ainakin muistuttavat rakenteeltaan ja vaikutuksiltaan paitsi olemassa olevia huumausaineita myös lääkinnällisessä käytössä olevia aineita. (HE 327/2014.)

Muuntohuumeet luokitellaan huumausaineisiin, kuluttajamarkkinoilta kiellettyihin aineisiin (KKP) ja luokittelemattomiin aineisiin (Tulli 2016, 22).

Valtaosa muuntohuumeista ovat kolmen eri aineen johdannaisia. Näitä aineita ovat fenetyyliamiini eli amfetamiini, tryptamiini tai piperatsiini. Esimerkiksi fenetyyliamiini on monen huumausaineen ja muuntohuumeen rakenteen perusosa. Kun siihen lisätään yksi metyyli-ryhmä, aineesta tulee amfetamiinia. (Tulli 2009, 21.)

Osa yhdisteistä toimii perinteisten huumausaineiden tavoin, toiset eivät vaikuta lainkaan ja joidenkin käyttämisestä tulee epämiellyttävä olo. Käyttäjät eivät välttämättä huomaa eroa aidon huumausaineen ja muuntohuumeen välillä. Ruotsissa on raportoitu myyjistä ja käyttäjistä, jotka ovat 4-fluoroamfetamiinia käyttäessään luulleet käyttäneensä amfetamiinia.

Henkilöt ovat olleet kokeneita amfetamiinin käyttäjiä, mutta eivät silti erottaneet aineita toisistaan. (Tulli 2009, 21.)

Muuntohuumemarkkinoilla liikutaan laillisen ja laittoman toiminnan rajoilla. Kun yksi aine on saatu valvonnan piiriin, tuotetaan harmailla markkinoilla sen tilalle toinen tekemällä pienen muutoksen aineen kemialliseen kaavaan. Uusi aine jää taas hetkeksi kontrollin ulkopuolelle ennen kuin sitä ehditään kieltää. (Kainulainen, Kotovirta, Pihlainen 2014, 434.)

4.2 Muuntohuumemarkkinat

Muuntohuumemarkkinat voidaan jakaa viiteen eri ryhmään. Näitä ryhmiä, joiden alla muuntohuumeita myydään, ovat ”lailliset huumeet”, tutkimuskemikaalit, ravintolisät, design-huumeet ja lääkkeet. (EMCDDA 2015.)

”Laillisia huumeita” markkinoidaan kirkkaissa ja houkuttelevissa pakkauksissa. Niitä myydään avoimesti ns. ”smartshop” -liikkeissä, joissa myydään psykoaktiivisia aineita. Kohderyhmänä ovat käyttäjät, jotka hakevat huumeilta emotionaalisia vaikutuksia. (EMCDDA 2015.)

Tutkimuskemikaaleja myydään tieteellistä tutkimusta varten -myyntiotsikon alla. Näiden kemikaalien kohderyhmänä ovat ns. ”psykonautit” eli psychonauts, jotka tutkivat psykoaktiivisten aineiden vaikutuksia. Tutkimuskemikaaleja myydään avoimesti internetissä. (EMCDDA 2015.)

Ravintolisiä myydään ruokana tai ruokavaliolisina ja ne sisältävät muuntohuumeita. Näiden ns. ravintolisien kohderyhmänä ovat ihmiset, jotka haluavat ehostaa vartalooaan ja mieltään. Näitä ravintolisiä myydään fitness-kaupoissa ja internetissä. (EMCDDA 2015.)

Muuntohuumeita myydään sellaisina huumeina kuten MDMA:na eli ekstaasina ja herooina. Ne on valmistettu luvattomissa laboratorioissa järjestäytyneen rikollisorganisaatioiden toimesta. Huumediilerit myyvät näitä huumeita laittomilla markkinoilla. (EMCDDA 2015.)

Lääkkeet ovat saatu potilailta tai ne on laittomasti tuotu Eurooppaan. Huumediilerit myyvät näitä lääkkeitä laittomilla markkinoilla (EMCDDA 2015).

Muuntohuumeiden markkinoiden kasvun on mahdollistanut maailman keskinäistyminen, jota ohjaa globalisaatio ja internet. Esimerkiksi Kiinassa ja Intiassa ovat kemikaaliyritykset

valmistavat muuntohuumeita irtotavarana, jonka jälkeen ne kuljetetaan Eurooppaan lento-rahtina, missä ne prosessoidaan, pakataan ja myydään kuluttajille. Vuonna 2013 EMCDDA:n nettikauppojen seuranta tunnisti 651 kauppaa, jotka myyvät ”laillisia huumeita” tai tutkimuskemikaaleja eurooppalaisille kuluttajille. Internetissä on myös monia kauppoja, jotka myyvät ravintolisiä jotka sisältävät muuntohuumeita, mutta huumausaineiden seurantajärjestelmät eivät seuraa tällaisia kauppoja rutiininomaisesti. (EMCDDA 2015.)

4.3 Amfetamiinijohdokset

Amphetamine-type stimulants- eli ATS-ryhmään kuuluvat tunnettujen huumeiden (amfetamiini, metamfetamiini, 3,4-metyleenidioksimetamfetamiini eli MDMA eli ekstaasi) lisäksi myös valtaosa muuntohuumeista. Tämä perustuu lähes rajattomiin fenetyyliamiinimolekyylin muokkausmahdollisuuksiin. ATS-ryhmään kuuluvien aineiden vaikutusmekanismina on vapauttaa dopamiinia ja noradrenaliinia synapsirakoon ja estää niiden takaisinottoa. Näiden välittäjäaineiden vaikutuksesta seuraa sympatomimeettisiä vaikutuksia eli mm. takykardiaa, hypertensiota, mydriaasia sekä myös neuropsykiatrisia vaikutuksia, kuten vauhdikkuutta, hyvänolontunnetta, ahdistusta, unettomuutta, psykoosioireita. Myös amfetamiinin käytölle tyypillisiä leukalukko-oireita ja hampaiden kiristelyä voi myös esiintyä. (Tacke ym. 2011, 2027-2028.)

Virtsasta tehtävässä huumeselussa amfetamiinijohdokset saattavat reagoida ristiin amfetamiinin kanssa, mutta usein löydös on kuitenkin negatiivinen. Ainoastaan erikoislaboratorioissa, kuten Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laboratorioissa, on käytössä menetelmiä näiden aineiden spesifiseen osoitukseen virtsasta. (Tacke ym. 2011, 2028.)

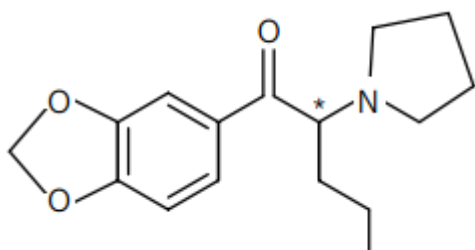
Amfetamiinijohdoksen aiheuttaman akuutin myrkytyksen ja psykoosin hoidossa pätevät samat hoitoperiaatteet kuin amfetamiinimyrkytyksessä ja erityisesti MDMA- eli ekstaasimyrkytyksessä (Tacke ym. 2011, 2028).

4.4 Katinonijohdannaiset

Synteettiset katinonit ovat sukua kat-huumeen vaikuttaville aineille (Fimea www-sivut 2017) ja niillä on keskushermostoa stimuloivia amfetamiinin kaltaisia vaikutuksia (HE93/2010, 2). Seuraavaksi kerron kahdesta eniten Suomessa esiintyneistä katinonijohdannaisista.

4.4.1 MDPV eli 3,4-metyleenidioksiptrovaleroni

Yksi tunnetuimmista muuntohuumeena tunnettuna katinonina on huumausaineeksi luokiteltu MDPV (Fimea www-sivut 2017) eli 3,4-metyleenidioksiptrovaleroni. Sitä on kutsuttu myös nimillä "aakkoset", "super coke", "kylpysuola" tai "Vanilla Sky". Suomessa sitä havaittiin ensimmäisen kerran joulukuussa 2008. Suosionsa huipun aine saavutti seuraavana kesänä, jolloin se sai runsaasti julkisuutta niin sanottuna seksihuumeena. MDPV luokiteltiin pikaisella lakimuutoksella ensimmäisenä muuntohuumeena Suomessa kansallisesti huumausaineeksi (Laki 595/2010; Tacke ym. 2011, 2028.)

Kuva 1. MDPV:n molekyyli rakenne.
(kuva: EMCDDA, 2014)

Kuva 2. Kellertävää MDPV-jauhetta (kuva: Erowid)

MDPV on valkoista tai kellertävää jauhetta. Sitä käytetään suun kautta, nuuskaamalla tai suoneen piikittämällä. Tyypillinen suun kautta otettava käyttöannos on 5—15 mg, joten maahantuotu yhden kilogramman erä riittää jopa 200 000 käyttöannokseen. (HE 93/2010.) MDPV:llä on samantapainen stimuloiva vaikutus kuin amfetamiinilla ja sen vaikutuksen kesto on yleensä 2 - 7 tuntia riippuen sen käytötavasta (Tacke ym. 2011, 2028).

Käyttäjät ovat verranneet MDPV:n vaikutuksia amfetamiinin, kokaiinin ja ekstaasin kaltaiseksi. MDPV:n on raportoitu aiheuttavan voimakkaita mielihyvän tunteita, erittäin aggressiivista käyttäytymistä sekä aistiharhoja kuten vainoharhaisuutta ja näköhallusinaatioita. Muita raportoituja vaikutuksia ovat pahoinvointi, huimaus, päänsärky, ruokahalun lasku, hikoilu ja verenpaineen nousu. (HE 93/2010, 3.)

MDPV:n on havaittu aiheuttavan voimakasta psyykkistä riippuvuutta ja sen riippuvuuspotentiaalia verrataan lähinnä amfetamiiniin. Käyttäjillä on myös kuvattu voimakasta toleranssin muodostumista aineeseen. MDPV ei näy nykyisissä kaupallisissa pikatesteissä, joita käytetään yleensä hoitolaitoksissa ja vankiloissa. (HE 93/2010, 3.)

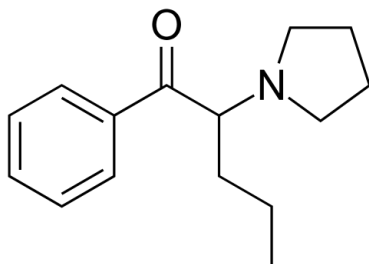
MDPV:n katukauppahinta on samankaltainen toisen katinonijohdannaisen, alfa-PvP:n kanssa. Suomessa MDPV:n katukauppahinta on noin 150 000–200 000 euroa kilolta. Huomattavaa on, että pienet käyttöannokset verrattuna tavalliseen amfetamiiniin vaikuttavat korkeaan katukauppahintaan. Huumausaineiden hankintahinta kiinalaisesta verkkokaupasta tilattaessa on Tullin mukaan noin 2 000 euroa kilolta. (Tulli 2015, 23.)

MDPV luokiteltiin Suomessa huumausaineeksi kesäkuussa 2010. Luokittelun jälkeen havaintoja sen käytöstä ei juuri ole Suomessa tehty. Siihen mennessä yli kymmenestä vainajasta oli löydetty MDPV:tä, ja kahdessa tapauksessa MDPV jäi päälöydökseksi. (Tacke ym. 2011, 2028.)

4.4.2 Alfa-PvP eli α -Pyrrolidiinivalerofenoni

Alfa-PvP on katinonijohdos ja psykoaktiivinen tutkimuskemikaali, jolla on psykostimulanttinen vaikutus (Seppälä T 2014). Alfa-PvP:n farmakologiaa, toksikologiaa ja vaikutuksia on tieteellisesti tutkittu vasta vähän. Ainetta pidetään huumeikäytössä yleisesti MDPV:n korvikkeena ja sen vaikutus on samantapainen kuin amfetamiinilla ja kokaiinilla. (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4.)

Alfa-PvP:n hydrokloridisuolaa on kuvailtu valkoisena, kristallisena jauheena (EMCDDA report, α -PVP, 2015, 8). Alfa-PvP:tä on myös havaittu muualla Euroopassa tabletteina, jauhetettyinä kapseleina, vihannesmateriaaleina, nesteinä, pieninä paperinpaloina, joihin on imeytetty Alfa-PvP:tä ja hyytelömäisinä purukumeina (EMCDDA Joint Report 2015, 6).

Kuva 3. Alfa-PvP:n molekyylirakenne (kuva: EMCDDA, 2015)

Kuva 4. Alfa-PvP:tä kristallimaisena jauheena (kuva: Erowid)

Alfa-PvP kuuluu kemiallisesti samaan katinonijohdannaisten ryhmään MDPV:n ja mefedronin kanssa, jotka ovat luokiteltu Suomessa huumausaineiksi. Internetistä löytyvät käyttäjökemukset sekä oikeuskemialliset tapaukset viittaavat siihen, että alfa-PvP:llä on merkittävää huumeikäyttöä MDPV:n ja mefedronin tavoin. (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4.)

Alfa-PvP:tä käytetään suun kautta, polttamalla, nuuskaamalla, suonensisäisesti ja sublinguaalisesti. Tyypillinen käyttöannos on 10 - 50 milligrammaa. 10 milligramman käyttöannos on yleensä aloitusannos ja 100 milligramman käyttöannosta pidetään erittäin suurena annoksena. Suonensisäisesti käytettynä jo 30 milligrammaa alfa-PvP:tä voi olla suuri annos. (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4.)

Alfa-PvP:n vaikutus alkaa nopeasti ja se kestää 2 - 7 tuntia. Amfetamiinin tavoin alfa-PvP:n käyttöjakso voi jatkua päiviä ja ainetta otetaan useiden tuntien väliajoin. Alfa-PvP:llä on amfetamiinin tavoin keskushermostoa stimuloiva, euforisoiva vaikutus ja ruokahalua vähentävä vaikutus. Sen vaikutuksia ovat myös sydämen lyöntitiheyden ja verenpaineen nousu. (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4.)

Alfa-PvP:n pitkäaikaisesta käytöstä ja sen vaikutuksista terveydelle ei ole tutkimusnäyttöä. Psykoottisia kokemuksia on kuvattu suurien käyttöannosten ja pitkittyneen käytön seurauksena. Yliannoksesta saattaa seurata sydämen tiheälyöntisyyttä, aggressiivisuutta, ylilämpöisyyttä, kouristelua, tajuttomuus ja sydänpysähdys. Seurauksia voivat myös olla lihaskudoksen äkillinen vaurio ja siihen liittyvä munuaisten vajaatoiminta. Aivoverenvuoto on myös mahdollinen komplikaatio. (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4.)

Alfa-PvP:n yliannostusriski on verrattavissa amfetamiinin yliannostusriskiin ja se on pienempi kuin esim. heroiinilla (Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229, 4-5).

Suomessa alfa-PvP:n katukauppahinta on samankaltainen MDPV:n kanssa eli noin 150 000–200 000 euroa kilolta ja vähintään 150 euroa / gramma (Varsinais-Suomen käräjäoikeuden tuomio 17/114951). Huomattavaa on, että pienet käyttöannokset verrattuna tavalliseen amfetamiiniin vaikuttavat korkeaan katukauppahintaan. Huumausaineiden hankintahinta kiinalaisesta verkkokaupasta tilattaessa on Tullin mukaan noin 2 000 euroa kilolta (Tulli 2015, 23).

Ääni- ja kuuloharhat saattavat olla niin voimakkaita, että käyttäjä voi kohdistaa haitallista käytöstä itseään kohtaan (Turun Sanomat 2014, luettu 22.4.2017). Olen itse poliisin työssä useasti nähnyt tapauksia, joissa Alfa-PvP:tä käyttäneet henkilöt ovat joutuneet psykoosiin ja

jotkut heistä ovat olleet konkreettisesti vaarassa satuttaa itseään esimerkiksi hyppäämällä alas asuntonsa parvekkeelta, kiipeämällä puihin tai harhailemalla keskellä katua ilman vaatteita. Myös jotkut ovat olleet suuressa pelkotilassa esimerkiksi uskomalla, että heidän asunnossaan on joku tai joku tähtää heitä aseella. Edes poliisin vakuuttelu siitä, että asunnossa ei ole muita, ei ole yleensä tehonnut. Yleensä tällaiset tapaukset on saatettu lähes poikkeuksetta pakkohoitoon lääkärin M1-lähetteellä psykiatriseen sairaalaan.

Alfa-PvP on luokiteltu Suomessa lääkkeeksi vuonna 2012 ja huumeeksi vuonna 2013.

4.5 Piperidiinijohdokset

Desoksipipradroli. Desoksipipradroli eli 2-DPMP tai yleisnimitykseltään ”daisy” on alun perin lääkeyritys CIBA:n vuonna 1954 syntetisoima yhdiste. Sillä on sama piperidiini-ryhmä kuin metyylifenidaatilla, ja molemmat yhdisteet tehostavat noradrenaliinin ja dopamiinin vapautumista ja vähentävät niiden presynaptista takaisinottoa estämällä kuljetusproteiineja. Rasvaliukoisena se läpäisee veri-aivoesteen ja aiheuttaa voimakkaan keskushermostostimulaation. (Tacke U ym. 2011, 2032.)

2-DPMP on ruskeahkoa jauhetta ja jopa noin 20 kertaa vahvempaa voimakkuudeltaan kuin amfetamiini. Aine aiheuttaa käyttäjän suuhun kemikaalin maun ja se on myös tavallista amfetamiinia kalliimpaa. (Yle 2010, luettu 23.4.2017.)

2-DPMP:n käytön vaarana on tahaton yliannostus. Aineen käytöstä on Suomessa seurannut useita sairaalahoitoa vaativia psykooseja, rabdomyolyysia ja munuaisten vajaatoimintaa. 2-DPMP on luokiteltu Suomessa lääkkeeksi. (Tacke U ym. 2011, 2032.)

4.6 Spice eli synteettiset kannabinoidi reseptoriagonistit

Internetissä myydään erilaisia värikkäisiin ja houkutteleviin pusseihin pakattuja poltettavaksi tarkoitettuja kasvirouhesekoituksia ”laillisena kannabiksena”. Näitä internetissä myytäviä kasvirouhesekoituksia ovat esim. ”spice gold” ja ”spice arctic synergy”. (Tacke U ym. 2011, 2032.) Pakkaustekstien mukaan rohdosseos sisältää erilaisia kasveja. Pakkauksissa ei

ole kuitenkin mainittu synteettisiä kannabinoideja (mm. JWH- 018), jotka antavat tuotteelle sen huumaavan vaikutuksen. Spice-tuotteet tulivat markkinoille vuonna 2007 ja saavuttivat heti suuren suosion käyttäjien keskuudessa. (Tulli 2009, 21.)

Kuva 5. Esimerkkikuva myyntipakkauksesta
(kuva: EMCDDA)

Kuva 6. Esimerkkikuva myyntipakkauksesta (kuva: Seppälä, T)

Oikeuskemistit löysivät näistä kasvirouhesekoituksista synteettisiä kannabinoidireseptoriagonisteja vuonna 2008 (Tacke ym. 2011, 2032). Synteettisiä kannabinoidireseptoriagonisteja ovat mm. JWH-018, JWH 073, CP 47,497, HU-210, joita on kaupattu yrttirouheina (Alho 2014, 52).

Useat synteettiset kannabinoidit vaikuttavat samalla tavoin kuin kannabis. Synteettisiin kannabinoideihin liittyy kuitenkin merkittäviä riskejä verrattuna kasviperäiseen kannabikseen. Synteettiset kannabinoidit voivat olla merkittävästi kannabista voimakkaampia ja niiden tarkka annostelu voi olla vaikeaa, kun ainetta on tarjolla sekä puhtaana jauheena että erilaisten yrttisekoitusten seassa. Monia kannabinoideja on syntetisoitu ja tutkittu alun perin kivunhoidon lääketieteellisen tutkimuksen yhteydessä. Niiden sivuvaikutukset ovat kuitenkin jääneet liian suuriksi, jotta niille olisi ollut todennettavissa mitään lääkinnällisiä käyttötarkoituksia. (Kotovirta 2016, 12.)

Poltettuna spice-päihteiden vaikutus kestää pari tuntia, ja näiden potenttien kannabinoidien käyttö saattaa laukaista psykoottisia oireita käyttäjillä, jotka ovat niille herkkiä. Näiden aineiden ongelmana pidetään huokeaa hintaa, helppoa saatavuutta ja houkuttelevia pakkauksia. Myös se voi madaltaa käyttökynnystä, että aine poltetaan kannabiksen tapaan. (Tacke ym. 2011, 2032.)

3 gramman rouhepusi, josta riittää ainetta n. kahdeksalle savukkeelle, voi ostaa internetistä tai erikoisliikkeistä 26 – 30 euron hintaan (EMCDDA 2015).

4.7 Gammahydroksibutyraatti ja sen esiasteet

Gammahydroksibutyraatti. Gammahydroksibutyraatti eli GHB tai "gamma" on vanha anestesiaalääke, joka on luokiteltu YK:ssa huumausaineeksi vuonna 2001 ja se on aiheuttanut Euroopassa useita kuolemia (Kotovirta E 2013). Gamma on Suomessa luokiteltu erittäin vaaralliseksi huumausaineeksi ja sillä on keskushermostoa lamaava vaikutus (THL 2015). Sitä käytetään varsin yleisesti huumausaineena (Tacke ym. 2011, 2032).

Gamma rentouttaa ja euforisoi, mutta myös väsyttää, mikä voi johtaa nukahtamiseen tai tajuttomuuteen. Gamma voi aiheuttaa myös sydämen rytmihäiriöitä, verenkiertohäiriöitä, pahoinvointia, oksentelua ja päänsärkyä, hallusinaatioita, alilämpöisyyttä ja nestetasapainohäiriöitä. (THL 2015.)

Gamman käyttöannos on kapea, n. 40–70 mg/kg ja myrkyttävä annos on 50–90 mg/kg, joten sen käyttö johtaa helposti myrkytyksiin (KTL 4/2000, 10). Aineen pitkäaikainen käyttö aiheuttaa fyysistä riippuvuutta. Aineen käytöstä aiheutuvia vieroitusoireita ovat unettomuus, ahdistus ja vapina, joiden kestot voivat vaihdella päivistä viikkoihin. (THL 2015.)

Gamma on suurina annoksina käytettynä myrkyllinen ja se aiheuttaa sekavuutta, tajunnan tason äkillistä laskua mahdollisesti jopa koomaan asti, pulssin hidastumista, verenpaineen laskua, kouristuksia ja hengityksen lamaantumista. Suomessa on ollut joitakin gamman käytöstä aiheutuneita myrkytyskuolemia. (A-klinikkasäätiö.)

Gammaa on mahdollista hankkia laillisesti liuottimeksi mutta huumausainelaki mahdollistaa sen luokittelun huumeeksi ja luvanvaraisen teollisen käytön (Kotovirta 2013).

Gammabutyrolaktoni. Gammabutyrolaktoni eli lakka (GBL) on gamman eli GHB:n esiaine ja teollisuuskemikaali, jota on tietyissä puhdistusaineissa ja ohenteissa. Aine on öljymäistä ja väritöntä nestettä, joka ei kuitenkaan tuoksu vahvalle. (Tulli 2011, 20.) Lakkaa juodaan valmiina nesteenä tai sitä sekoitetaan jauheena nesteeseen. Lakka muuttuu elimistössä GHB:ksi eli gammaksi. (THL 2015.)

Lakka on gammaa moninkertaisesti vahvempaa, mistä syystä jo puolen millilitran yliannostus voi olla kohtalokas. Lakka on aiheuttanut kuolemantapauksia Suomessa. (THL 2015.)

Lakka on Suomessa luokiteltu lääkkeeksi ja koska se muuttuu kehossa gammaksi, joka taas on luokiteltu huumausaineeksi, on GBL huumausaineen lähtöaine eli prekursori (Tulli 2009).

Lakkaa tilataan Suomeen internetin kautta posti- ja pikarahtilähetystenä muun muassa Hollannista, Iso-Britanniasta ja Puolasta, mutta sitä tuodaan myös Viron kautta Saksasta (THL 2015).

Gammahydroksibutyraatin esiasteita gammabutyrolaktonia eli lakkaa ja 1,4-butaanidiolia (BDO) voidaan pitää muuntohuumeina, mutta niiden vaikutukset muistuttavat pitkälti gamman vaikutuksia. Gamman tai sen esiasteiden ei-lääketieteelliseen käyttöön liittyy selvä ongelma erittäin jyrkän annos-toksisuussuhteen vuoksi. Liian suuri annos vie helposti syvään koomaan. Gamman puoliintumisaika on vain noin 60 minuuttia, joten koomasta voi selvitä nopeastikin. Pitkän ja säännöllisen käytön seurauksena on usein voimakkaita vieroitusoireita kuten alkoholin käytön jälkeen. (Tacke ym. 2011, 2033.)

4.8 Muut

N-bentsyyli-piperatsiini. N-bentsyyli-piperatsiini eli *BZP* on psykoaktiivinen aine, joka kuuluu aryyli-substituoituihin piperatsiineihin. N-bentsyyli-piperatsiini tunnetaan paremmin nimellä BZP, joka on lyhenne sanasta ”benzylpiperazine”. Toinen, harvemmin käytetty nimitys on ”A2”. (EMCDDA/Europol 2007, 5.)

BZP luotiin alun perin masennuslääkkeeksi mutta sitä ei koskaan kehitetty kaupalliseen tasoon asti, koska se tuotti samankaltaisia vaikutuksia d-amfetamiiniin verrattuna, vaikka sen suhteellinen potenssi oli vain 10%. Vapaaehtoisilla testikäyttäjillä todettiin 50-100 mg annoksen jälkeen pulssin nousua, verenpaineen nousua (systolinen ja diastolinen) sekä pupillien laajentumista. (EMCDDA 2015.)

BZP:stä haetaan energisyyden tunnetta ja mielialan kohoamista. Sen vaikutus alkaa tunnin kuluessa ja kestää noin 1-6 tuntia. Psykkisinä oireina voi esiintyä mielialavaihteluita, sekavuutta ja ärsyyntymistä. BZP voi aiheuttaa vaarallista nestehukkaa. BZP:n käytön vieroitusoire on mm. mielialan lasku. (YAD.)

BZP:tä ja muita piperatsiineja nautitaan pääsääntöisesti suun kautta nielemällä ja sitä käytetään harvoin suonensisäisesti tai nuuskaamalla (EMCDDA 2015).

Yleinen katukauppahinta BZP-tableteille on 3 – 4 euroa, joka on suunnilleen sama hinta, kuin ekstaasin kanssa (EMCDDA 2015). BZP on luokiteltu Suomessa huumausaineeksi vuonna 2008.

Kuva 7. Esimerkkikuva BZP:n myyntipakkauksesta (kuva: EMCDDA)

Kuva 8. Esimerkkikuva BZP:n myyntipakkauksesta (kuva: Seppälä)

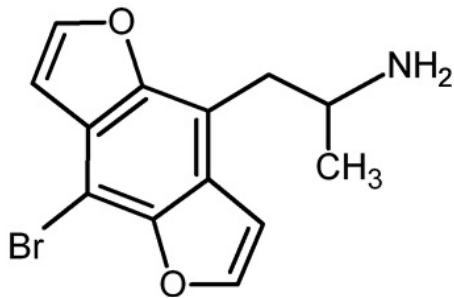
3-klorofenyylä. 3-klorofenyylä eli *mCPP* on amfetamiini- tai ekstaasityyppinen stimulantti (Tacke ym. 2011, 2033).

mCPP:tä on tarjolla enimmäkseen tabletteina, ja *mCPP*:n subjektiiviset vaikutukset ovat osittain samankaltaiset kuin MDMA:n eli ekstaasin. Lisäksi *mCPP*:tä tavataan usein MDMA:han yhdistettynä. Kyse tuskin on tahattomasta sekoittumisesta, vaan todennäköisesti *mCPP*:tä on lisätty tabletteihin tarkoituksellisesti voimistamaan tai muuntamaan MDMA:n vaikutuksia. (EMCDDA 2005.)

Kuva 9. Erilaisia *mCPP*:tä sisältäviä annoksia (kuva: EMCDDA)

Bromobentsodifuranyyli-isopropyliamiini. Bromobentsodifuranyyli-isopropyliamiini eli *Bromo-DragonFly* (BDF) on synteettisesti valmistettu (A-Klinikkasäätiö) ja vaikutuksiltaan LSD:n kaltainen hallusinogeeni (Seppälä T, 2014). Bromo-DragonFly:sta käytetään myös muita nimityksiä, kuten Bromo-DragonFLY, 3C-Bromo-Dragonfly, DOB-Dragonfly sekä Br-DF (A-Klinikkasäätiö).

Kuva 10. BDF:n molekyyli rakenne muistuttaa hyönteistä (kuva: Erowid)

BDF:n molekyylin rakennekaava muistuttaa lentävää hyönteistä (kuva 6.), josta aine on saanut nimensä. Aine on melkein yhtä potentti kuin LSD eli vaikutusta saa jo 200 mikrogrammalla, ja sen vaikutus on myös samankaltainen kuin LSD:llä. BDF:ää käytetään LSD:n tapaan pieneen paperilappuun imeytettynä eli "blotterina" suun kautta. (Tacke ym. 2011, 2033.)

Bromo-DragonFly:tä myydään blottereina eli paperilappusina, joihin on imeytetty ainetta (A-Klinikkasäätiö) tai sokeripalaan imeytettyinä (Seppälä T, 2014) sekä pillereinä ja jauheena. Bromo-DragonFly:n tavanomaisen käyttöannoksen suuruutta on hankala arvioida, sillä päihdemarkkinoilla on ilmeisesti ollut hyvinkin erivahvuisia eriä liikenteessä. Tämä saattaa osittain johtua valmistusmenetelmistä, minkä lisäksi valmistuseriä on nimetty väärin. Tavanomaisena käyttöannoksena vahvaa Bromo-DragonFly -versiota voidaan pitää noin 200–400 mikrogrammaa. Voimakas annos olisi tällöin noin 500–800 mikrogrammaa. (A-Klinikkasäätiö.)

Bromo-DragonFly:n vaikutusaika on huomattavasti pidempi kuin muiden hallusinogeenien. Aineen vaikutus alkaa noin 20–90 minuutin kuluessa ja voimistuu hiljattain muutamien tuntien aikana. Niin kutsuttu tasannevaihe kestää 6–12 tuntia, minkä jälkeen vaikutus alkaa hiljalleen heikentyä. Vaikutuksen kokonaiskesto on 12–24 tuntia, joskus jopa 36 tuntia tai pidempään. (A-Klinikkasäätiö.)

BDF:n käytön toivottuja vaikutuksia ovat esimerkiksi mielialan kohoaminen, muutokset näkökyvyssä, energisyys, kyky assosoida asioita paremmin ja minäkuvan heikentyminen.

Ruokahalun katoamista ja ei-toivottuja näköhäiriöitä saattaa myös esiintyä. Haitallisia vaikutuksia ovat esimerkiksi lyhytaikainen muistin menetys, sekavuus sekä lihasten jäykkyys. Myös univaikeuksia ja pahoinvointia saattaa esiintyä. Näköhäiriöt altistavat onnettomuuksille. Voimakkaat negatiiviset kokemukset voivat aiheuttaa mm. pelkotiloja. Voimakas verisuonten supistuminen on johtanut kuolioiden muodostumiseen raajoissa. Koska BromoDragonFly vaikuttaa elimistön serotoniinijärjestelmän kautta, käyttö lisää ns. serotoniinisyndrooman riskiä. Koska yhdistettä ei ole tutkittu tarpeeksi, BromoDragonFly saattaa aiheuttaa käyttäjilleen kohtalokkaita sivuvaikutuksia. (A-klinikkasäätiö.)

5 MUUNTOHUUMEEN TUNNISTAMINEN JA KÄSITTELY

5.1 Muuntohuumeen tunnistaminen

Muuntohuumeiden tunnistaminen ja todentaminen ovat poliisin kannalta hankalaa ja ongelmallista, koska muuntohuumeet eivät välttämättä reagoi poliisin käytössä olevien pikatesterien kanssa. Näitä testereitä ovat mm. immunologiset testerit, DrugLab, DrugWipe ja Cannabispray. Osa muuntohuumeista saattaa reagoida käytössä olevien testerien kanssa ja osa ei. Tiedossa ei kuitenkaan ole väärän positiivisen tuloksen antavia yhdisteitä. Pikatesterin tuloksesta riippumatta, tulee muuntohuume tai tuntematon aine, jota epäillään laittomaksi aineeksi, tulee aina takavarikoida ja lähettää Rikostekniseen laboratorioon (RTL) tutkittavaksi. (RTL.)

Suomen rikosteknisessä laboratoriossa on testattu vain hyvin pieni prosentti tavatuista muuntohuumeista. Vuonna 2016 RTL:ssä testattiin 24 eri synteettistä kannabinoidiyhdistettä, joista yksikään ei antanut positiivista tulosta poliisin käytössä oleville pikatestereille. On kuitenkin muistettava, että esim. synteettisiä kannabinoideja on satoja kemialliselta rakenteeltaan erilaisia ja jokin yhdiste saattaa antaa positiivisen tuloksen. (RTL.)

5.2 Muuntohuumeiden käsittely

Muuntohuumeita käsiteltäessä yksi asia on erityisen tärkeä. Tämä asia on se, että tuntemattomille aineille ei saa altistua missään tilanteessa. Altistuminen voi tapahtua haistelemalla,

maistelulla tai ylimääräisellä käsittelyllä. Esimerkiksi fentanyylistä johdetut muuntohuumeet ovat erittäin vaarallisia. Niiden käyttöannos saattaa olla vain mikrogrammojen tasolla eli esim. 0,000002 g. Tämä tarkoittaa sitä, että pienikin määrä saattaa olla liikaa ja hengenvaarallista. (RTL.)

Jos muuntohuumeita on pakko käsitellä, se tulisi tehdä käyttämällä vähintään suusuojainta ja suojakäsineitä. Jos on vetokaapin käytön mahdollisuus, tulisi muuntohuumeeseen käsittely tehdä sen sisällä. (RTL.)

6 MUUNTOHUUMEIDEN VALVONTA

Muuntohuumeiden vaikutukset ovat tuntemattomia, eikä niillä ole mitään laillista käyttötarkoitusta. Tämän vuoksi niitä halutaan valvoa (Kainulainen ym. 2014, 424). Myös erityisesti lasten ja nuorten suojeleminen näiden aineiden käytön ja kokeilun haittavaikutuksilta on ollut keskeinen syy niiden valvontaan saattamiseen (HE 327/2014). Kaikki aineet eivät välttämättä ole kovin vaarallisia tai niille voi löytyä hyötykäyttöä teollisuudessa tai lääketieteessä. Osa muuntohuumeista on ollut käytössä lääketeollisuudessa mutta viime vuosina niitä on tehtailtu päihdekäyttöä varten. Valvontatarpeen puolesta puhuu muuntohuumeiden aiheuttamat vakavat terveysuhat ja -haitat, joista on raportoitu useissa maissa. (Kainulainen ym. 2014, 424.) Muuntohuumeiden valvonnassa käytetään sekä kansainvälistä että kansallista sääntelyä.

Muuntohuumeiden löytäminen ja tunnistaminen eivät ole helppoa rikoslaboratorioille. Tuotteiden testaaminen tuntemattomien ja odottamattomien aineiden varalta on monimutkaista, aikaa vievää, ja kallista. Tämä vaikeuttaa lainsäätäjien ja lainvalvontaviranomaisten kohdistettuja ja nopeita vastaiskuja. (EMCDDA 2011.)

6.1 Kansainvälinen sääntely

Kansainvälinen huumausainevalvonta perustuu Yhdistyneiden kansakuntien (YK) yleissopimukseen. Huumausaineella tarkoitetaan yleensä kansainvälisissä sopimuksissa tai kansallisessa lainsäädännössä huumausaineeksi luokiteltuja aineita. Muuntohuumeiden käsitteleminen huumausaineena edellyttää sitä, että ne luokitellaan ensin huumausaineeksi. (Kainulainen ym. 2014, 424.)

YK:n huumausainetoimikunta (CND) päättää uusien aineiden ottamisesta huumausainevalvonnan piiriin tietyn menettelyn jälkeen, jossa selvitetään ensin aineeseen liittyvät haitat ja riskit yksityiskohtaisesti, ja sen jälkeen arvioidaan niiden merkitystä maailmanlaajuisesti. Tieteellisen arvioinnin tekee Maailman Terveysjärjestön (WHO) kokoama asiantuntijaryhmä. (Kainulainen ym. 2014, 425.)

Kahden viime vuosikymmenen aikana on tehty lisäyksiä huumausainelistalle varsin harvoin. Tämä johtuu siitä, että YK pyrkii olemaan perusteellinen, mutta se on samalla hidas. (Kainulainen ym. 2014, 425.)

6.1.1 EU:n varhaisen varoituksen järjestelmä

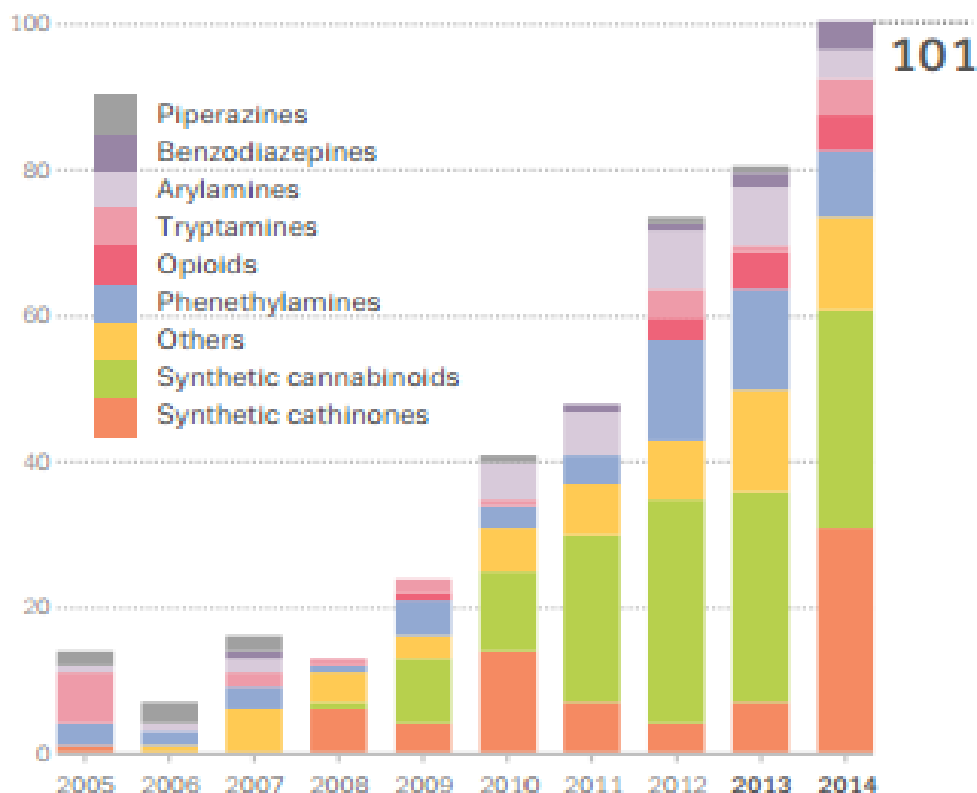
EU:n varhaisen varoituksen järjestelmä (EU Early Warning System) perustettiin vuonna 1997. Sen tarkoitus on toimia nopean toiminnan mekanismina laittomien huumemarkkinoille ilmestyvien huumeiden havaitsemisessa. Sitä koordinoi EMCDDA eli Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön keskus. (Kainulainen H ym. 2014, 425.) EWS on varoitussjärjestelmä, joka kerää, arvioi ja välittää edelleen nopeasti tietoja uusista huumausaineista ja niitä sisältävistä tuotteista (EMCDDA 2011). Verkosto välittää jatkuvasti tietoja uusien aineiden mahdollisista terveysvaikutuksista ja verkoston kautta raportoidaan puolivuositain valvontaviranomaisten takavarikoimat määrät kyseisistä aineista (HE 303/2010 vp). Verkostotoiminnan avulla pyritään saamaan mahdollisimman nopeasti tietoa huumemarkkinoilla tapahtuvista muutoksista. EWS on luonut hyvän pohjan uusien psykoaktiivisten aineiden havaitsemiselle ja sitä käytetään hyväksi huumausaineeksi luokittelussa. (Kainulainen ym. 2014, 425.)

Kansalliset varhaisen varoituksen järjestelmät eroavat rakenteiltaan tai osiltaan kansallisten erityistarpeiden ja prioriteettien mukaan, mutta ne palvelevat myös eurooppalaisen järjestelmän tarpeita. Kansalliset varhaisen varoituksen järjestelmät Euroopassa poikkeavat toisistaan usein eri tavoin, muun muassa oikeusperustan, valtionhallinnollisen sijainnin (terveydenhuollon tai lainvalvonnan elimissä), kattavuuden (paikallinen, alueellinen tai kansallinen) ja niihin kohdistettujen resurssien mukaan. (EMCDDA 2011.)

Myös järjestelmien kapasiteetti ja koko ovat maakohtaisia. Joihinkin järjestelmiin sisältyy esimerkiksi vahvat rikostekniset ja toksikologiset verkostot, kun taas toisissa järjestelmissä

valvotaan käyttäjiltä kerättyjä näytteitä ja joihinkin järjestelmiin on liitetty nopean toiminnan mekanismi. Kansallisia varhaisen varoituksen järjestelmiä voidaan vahvistaa kvalitatiivisella tutkimuksella ja monitieteellisillä tietolähteillä, joita ovat esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaiset, lainvalvontaorganisaatiot ja riippumattomat tutkijat. Niissä voidaan käyttää uusimpia analyysimenetelmiä ja tekniikoita, ja ne voivat hyötyä tehokkaasta ja nopeasta tiedonvaihdosta kaikkien kumppanien välillä. (EMCDDA 2011.)

Vuonna 2014 Euroopan varhaisen varoituksen järjestelmään raportoitiin 101 uutta psykoaktiivista ainetta, joista 31 on katinoneja, 30 kannabinoideja, 9 fenetyyliamiineja, 5 opioideja, 5 tryptamiineja, 4 bentsodiatsepiineja, 4 aryylialkyyliamiineja sekä 13 luokittelematonta ainetta. (EMCDDA, An update from the EU Early Warning System 2015, 4.)

Taulukko 2. Euroopan varhaisen varoituksen järjestelmään raportoitujen muuntohuumeiden määrä vuosina 2005-2014. (taulukko: EMCDDA 2015)

6.2 Kansallinen sääntely

Muuntohuumeita halutaan Suomessa kontrolloida huumausaineina. Suomessa on jo vuosikymmenien ajan noudatettu periaatetta, jonka mukaan aineiden määrittelyminen huumausaineeksi perustuu kansainvälisessä yhteistyössä solmittuihin sopimuksiin. Lainsäätäjä on kuitenkin halunnut jättää itselleen liikkumavaraa, minkä takia huumausaineena voidaan pitää kansainvälisten sopimusten tai yhteisölaainsäädännön lisäksi kansallisessa lainsäädännössä erikseen huumausaineeksi luokiteltuja aineita. (Kainulainen ym. 2014, 426.)

6.3 Uuden aineen huumaavien ominaisuuksien arviointi

Kun Tullin tai KRP:n laboratoriossa tunnistetaan uusi luokittelematon muuntohuume, tieto siitä menee Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Sieltä kaikki tieto tunnistetuista muuntohuumeista lähtee Euroopan huumevirasto EMCDDA:lle. (Yle, luettu 17.5.2017.)

Uuden aineen huumaavien ominaisuuksien ja vaarallisuuden arvioinnista vastaa Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus eli Fimea yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä poliisin ja tullin kanssa (Kainulainen ym. 2014). Fimea on Tullilaboratorion aloitteesta luokitellut terveydelle vaarallisia päihdyttäviä aineita väärinkäyttöriskin vuoksi (THL 2011). Fimea luokittelee uuden aineen yleensä ensin kuluttajamarkkinoilta kielletyksi aineeksi. Luokittelun kesto on yleensä joitakin kuukausia (Yle, luettu 17.5.2017).

Laki Fimeasta (24.7.2009/593) 2§:n 6. kohdan mukaan Fimean tehtävänä on huolehtia huumausaineita koskevassa lainsäädännössä sille säädetyistä ohjaus-, lupa-, valvonta- ja tiedonhallintatehtävistä. Vuodesta 2010 lähtien Fimean vastuulla ovat myös muuntohuumeisiin liittyvät arviointitehtävät (Pihlainen 2015). Fimea luokittelee muuntohuumeen joko huumausaineeksi tai kielletyksi psykoaktiiviseksi aineeksi tai lääkelain nojalla lääkkeeksi (Pihlainen 2015).

Fimea toimittaa arvionsa ehdotuksineen sosiaali- ja terveysministeriölle. Näissä selvityksissä on otettava kantaa siihen, että esiintyykö ainetta tai voiko sitä mahdollisesti esiintyä Suomessa. Lopullisen päätöksen tekee sosiaali- ja terveysministeriön esityksen pohjalta valtioneuvosto antamalla asiasta asetuksen. (Kainulainen ym. 2014, 428.)

7 MUUNTOHUUMEISIIN LIITTYVÄT LAIT JA ASETUKSET

7.1 Huumausainelaki

Uusi huumausainelaki (373/2008) tuli voimaan 1.9.2008 ja sen mukaan huumausaineen tuotanto, valmistus, tuonti, vienti, kuljetus, kauttakuljetus, jakelu, kauppa, käsittely, hallussapito ja käyttö on kielletty. Kiellosta voidaan kuitenkin poiketa lääkinnällisissä, tutkimuksellisissa ja valvonnallisissa tarkoituksissa (THL 2015, 14). Lakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 22/2008) ei otettu erikseen kantaa muuntohuumeisiin, eikä niitä varten ehdotettu säädettäväksi mitään erityistä menettelyä. Muuntohuumeiden ilmaantuminen laittomille markkinoille oli kuitenkin eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan tiedossa ja niitä pidettiin valvonnallisesti ongelmallisina. Valiokunnan mietinnöistä käy ilmi, että tilanne ei edellyttänyt erillisestä menettelystä säätämisestä, sillä vallitseva lainsäädäntö teki muuntohuumeisiin puuttumisen mahdolliseksi lääkelain avulla mm. maahantuontiin puuttumisella. (Kainulainen ym. 2014, 426.)

Huumausainelain mukaan huumausaineita ja huumausaineiden lähtöaineita koskevana toimivaltaisena lupa- ja valvontaviranomaisena toimii Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea (THL 2015, 14).

Huumausainelaki uudistui seuraavan kerran ja tuli voimaan 1.6.2011. Nyt laki mahdollisti huumausaineiden kansallisen luokittelun, joka oli kuitenkin ainekohtaista. Lakia muutettiin siten, että huumausaineen käsitettä laajennettiin koskemaan myös sellaisia huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita, jotka ovat terveydelle vaarallisia tai jotka ovat farmakologisilta ominaisuuksiltaan huumausaineeksi rinnastettavia lääkeaineita. (Tacke ym. 2011, 2028.)

Huumausainelakia uudistettiin jälleen 20.12.2014. Lakiin lisättiin määritelmä KKP-aineista eli kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista (Szilvay 2016). Myös huumausainelain soveltamisalaa laajennettiin koskemaan KKP-aineita niiden määritelmän, arvioinnin tekijöiden, yleiskiellon ja luvanvaraisen toiminnan osalta. On siis muistettava, että KKP-aineet eivät ole huumausaineita. (Ruuth 2015.)

Tällä hetkellä huumausainelaki ei estä muuntohuumeiden tuloa markkinoille eikä jatkuvaa tuotekehittelyä. Suomessa tehdään ns. generistä luokittelua, jossa kielletään aine kerrallaan. Muuntohuumeiden käytön vähentämisessä oleellisempaa on ehkäisevä työ, varhainen puuttuminen sekä hyvät hoitopalvelut. (Kotovirta 2013.)

7.2 Rikoslaki

Rikoslakiin lisättiin vuonna 2014 uusi rikosnimike, joka on ”Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkominen” (RL 44:5 a §). Kyseisessä luvussa sanotaan, että *”Joka huumausainelain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta valmistaa, tuo maahan, varastoi, pitää myynnissä tai luovuttaa KKP-ainetta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ... sakkoon tai vankeuteen enintään 1 vuodeksi.”* Eli myös törkeästä huolimattomuudesta voi saada tuomion RL 44:5 a §:n rikomisesta. KKP-aineiden käyttö ei kuitenkaan ole rangaistavaa.

7.3 Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista

Muuntohuumeiden lisääminen yksitellen lakitekstiin on hidasta ja työlästä, koska lakien säätäminen edellyttää mm. kaikkien eduskuntavaiheiden läpikäymistä. Tästä syystä muuntohuumeita varten luotiin uusi kevyempi menettely, jossa luokittelu huumausaineeksi tehdään virkamiestyönä asetustasolla. (Kainulainen ym. 2014, 426.)

Huumausainelakia muutettiin Suomessa joulukuussa 2014 niin, että aiemmin lääkelailta kontrolloituja uusia psykoaktiivisia aineita eli muuntohuumeita alettiin kontrolloida huumausainelain alla kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä uusina psykoaktiivisina aineina eli KKP-aineina. Huumausainelain 3 §:n 3 momentin nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista (1130/2014) liitteeseen listataan terveydelle mahdollisesti haitallisia aineita, joista ei ainakaan vielä tiedetä aiheutuvan samankaltaisia haittoja kuin luokitelluista huumausaineista. Aineiden valvontaan ottaminen on tärkeää, koska aineet leviävät nopeasti EU:n alueella. (Kotovirta 2016.)

7.4 Lääkelaki

Lääkevalvonta perustuu lääkelakiin (395/1987) ja eurooppalaiseen lääkedirektiiviin (2001/83/EC). Lääkelain tarkoitus on ylläpitää ja edistää lääkkeiden ja niiden käytön turvallisuutta. Tähän tavoitteeseen pyritään valvomalla mm. lääkkeiden maahantuontia ja jakelua. (Kainulainen ym. 2014, 428.)

Lääkediirektiivin mukaan lääkkeiden tuotantoa, jakelua ja käyttöä koskevien säännösten ensisijaisena tarkoituksena on oltava kansanterveyden turvaaminen. Tästä näkökulmasta voidaan perustella Suomen käytäntöä, jossa terveydelle mahdollisesti vaarallisia muuntohuumeita on luokiteltu lääkkeiksi niiden aiheuttamien vaikutusten ja käyttötavan perusteella. (Kainulainen ym. 2014, 428.)

Fimean päätöksen lääkeluettelosta (201/206) mukaan lääkkeellä tarkoitetaan valmistetta tai ainetta, jonka tarkoituksena on sisäisesti tai ulkoisesti käytettynä parantaa, lievittää tai ehkäistä sairautta tai sen oireita ihmisessä tai eläimessä. Lääkkeeksi katsotaan myös sisäisesti tai ulkoisesti käytettävä aine tai aineiden yhdistelmä, jota voidaan käyttää ihmisen tai eläimen elintoimintojen palauttamiseksi, korjaamiseksi tai muuttamiseksi farmakologisen, immunologisen tai metabolisen vaikutuksen avulla taikka terveydentilan tai sairauden syyn selvittämiseksi.

Lääkeluetteloa uudistetaan kolmen vuoden välein ja uudistusten välissä listaa täydennetään tarvittaessa yksittäisillä päätöksillä (Kainulainen ym. 2014, 428). Lääkeluettelo ei ole tyhjentyvä ja siinä mainitsemattomat aineet ja rohdokset, jotka täyttävät lääkelain lääkkeen määritelmän, ovat lääkkeitä (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös 201/2016).

Fimea päätti vuonna 2008, että muuntohuumeet lisätään selkeyden vuoksi erilliseen lääkeluettelon liitteeseen 1A. Liitteestä löytyy merkittävä osa varhaisen varoituksen järjestelmään kirjatuista muuntohuumeista ja liitteessä olevien muuntohuumeiden lukumäärä ylittää jo nyt huumausaineluettelosta löytyvien ns. perinteisten huumausaineiden määrän. (Kainulainen ym. 2014, 429.) Jos aine ei ole millään listalla, niin kyse ei ole silloin rikoksesta, vaikka kyseessä olisi kuinka vaarallinen aine tahansa.

Lääkelaki mahdollistaa muuntohuumeen luokittelun lääkkeeksi ja se on yksi tehokas tapa estää uusien aineiden leviämisen markkinoille. Laki antaa myös hyvän mahdollisuuden puuttua aineiden maahantuojien ja levittäjien toimintaan. (Kainulainen ym. 2014, 429.)

On otettava huomioon, että aine voi esiintyä useammallakin listalla, esim. KKP-aineiden listalla (1130/2014) ja huumausainelistalla (28.8.2008/543). Tämä voi johtua siitä, että aine on ensin lisätty KKP-listalle ja myöhemmin luokiteltu huumausaineeksi.

8 MUUNTOHUUMEISIIN SOVELLETTAVIA RIKOSNIMIKKEITÄ

Muuntohuumeisiin voidaan soveltaa ainakin kahdeksaa eri rikosnimikkeitä. Näiden rikosnimikkeiden kannalta olennaista on aineen saantotapa ja -hetki, rikoksesta epäillyn tahallisuus ja hallussapidon osalta myös sen tarkoitus. (Ruuth 2015.) Seuraavissa alaluvuissa on eritelty muuntohuumeisiin soveltuvat rikosnimikkeet sekä otettu huomioon rattijuopumustapaukset KKP-aineiden kannalta.

8.1 Huumausaineen käyttörikos

Rikoslaki 50. luvun 2 a §:n mukaan ”*Joka laittomasti käyttää taikka omaa käyttöä varten pitää hallussaan tai yrittää hankkia vähäisen määrän huumausainetta, on tuomittava huumausaineen käyttörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.*” Rikosnimike soveltuu vähäisten määrien hallussapitoon ja hankkimisen yritykseen siinä tapauksessa, jos rikoksesta epäillyn mielestä hänen hallussaan on huumausainetta tai ainakin hän yritti hankkia sellaista. Olennaista on se, että mihin asti rikoksesta epäillyn tahallisuus ulottuu. Esimerkiksi, henkilö kuvitteli ostavansa 3 g hasista omaan käyttöön mutta myöhemmin ilmeni, että kyse onkin KKP-aineesta, silloin tahallisuus kattaa 3 gramman hasiksen hankkimisen yrityksen eli kyseessä on *huumausaineen käyttörikos*. (Ruuth 2015.)

8.2 Huumausainerikos

Rikoslaki 50. luvun 1 §:n mukaan, ”*joka laittomasti*

- 1) *valmistaa tai yrittää valmistaa huumausainetta taikka viljelee tai yrittää viljellä kokapensasta, kat-kasvia (Catha edulis) tai Psilosybe-sieniä,*
- 2) *viljelee tai yrittää viljellä oopiumiunikkoa, hamppua tai meskaliinia sisältäviä kaktuskasveja käytettäväksi huumausaineena tai sen raaka-aineena taikka käytettäväksi huumausaineen valmistuksessa tai tuotannossa,*
- 3) *tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta taikka kuljettaa tai kuljetuttaa tai yrittää kuljettaa tai kuljetuttaa huumausainetta,*
- 4) *myy, välittää, toiselle luovuttaa tai muulla tavoin levittää tai yrittää levittää huumausainetta, tai*
- 5) *pitää hallussaan tai yrittää hankkia huumausainetta,*

on tuomittava huumausaineriksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.”

Huumausainerikoksen täytyminen vaatii edellä mainitun tekotavan, aineen määrän ei tule olla vähäinen eikä suuri ja teon tahallisuus kattaa huumausaineen (Ruuth 2015). Esimerkiksi amfetamiinista puhuttaessa vähäisenä määränä eli omaa käyttöä varten rinnastettavana pidetään 3 g ja suurena määränä 100 g.

Esimerkiksi, jos henkilö yritti tilata internetistä huumausainetta mutta saikin KKP-ainetta, on kyseessä silti huumausaineen maahantuonnin yritys. Tai, jos henkilö myi amfetamiiniksi luulemaansa ainetta eteenpäin ja myöhemmin ilmeni, että kyseessä olikin KKP-ainetta tai ei luokiteltua ainetta, teon tahallisuus kattaa silloin amfetamiinin myynnin yrityksen. (Ruuth 2015.)

8.3 Törkeä huumausainerikos

Törkeän huumausainerikoksen (RL 50:2) täytyminen edellyttää RL 50:1:n mukaisen tekotavan, ainetta on silloin suuri määrä ja teon tahallisuus kattaa huumausaineen. Esimerkiksi, jos henkilö sopi kaupat 3 kilogrammasta hasista, aine näytti ja tuoksui hasikselta ja luovutuksen jälkeen ilmeni, että kyse on KKP-aineesta, on kyseessä silloin 3 kilogrammasta hasista hankkimisen yritys. (Ruuth 2015.)

8.4 Salakuljetus

Rikoslaki 46. luvun 4 §:n mukaan *”Joka ilman asianmukaista lupaa taikka muuten tuontia tai vientiä koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti tuo tai yrittää tuoda maahan taikka vie tai yrittää viedä maasta tavaraa, jonka tuonti tai vienti on kielletty tai edellyttää viranomaisen lupaa tai tarkastusta, on tuomittava salakuljetuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*

Salakuljetuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) tai sen nojalla annettujen säännösten tai yleisten tai yksittäistapausta koskevien määräysten vastaisesti tuo tai tahallaan yrittää tuoda maahan taikka kuljettaa, käsittelee tai säilyttää eläimiä tai tavaroita taikka laiminlyö velvollisuutensa tarkastuttaa eläimet tai tavarat. (24.5.2002/400)

Salakuljetuksena ei kuitenkaan pidetä 1–3 §:ssä tarkoitetun tuontia tai vientiä koskevan säännöksen tai määräyksen rikkomista.”

Salakuljetuksen (RL 46:4) täyttyminen muuntohuumetapauksessa edellyttää, että henkilö on itse tuonut aineen maahan, esimerkiksi postitse. Tällöin tekopäivä on maahantuontihetki, ei hallussapitohetki. (Ruuth 2015.)

8.5 Lievä salakuljetus

Rikoslain 46. luvun 5 §:n mukaan *”Jos salakuljetus, huomioon ottaen tavaran arvo tai määrä tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksen tekijä on tuomittava lievästä salakuljetuksesta sakkoon.”*

Lievässä salakuljetuksessa (RL 46:5) aineen maahantuonti on kuten salakuljetuksessa (RL 46:4). Lievä salakuljetus tulee kyseeseen, kun kohteena on vähäinen määrä ainetta. (Ruuth 2015.)

8.6 Laiton tuontitavaraan ryhtyminen

Rikoslain 46. luvun 6 §:n mukaan *”Joka kätkee, hankkii, ottaa huostaansa tai välittää sellaista omaisuutta, johon nähden sitä maahan tuotaessa on tehty 1–5 §:ssä tai 29 luvun 1–3 §:ssä tarkoitettu rikos, taikka muulla tavoin ryhtyy sellaiseen omaisuuteen, vaikka hän tietää, että omaisuus on tällä tavalla maahan tuotu, on tuomittava laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi.*

Laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä tuomitaan myös se, joka 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ryhtyy sellaiseen valmisteveron alaiseen tuotteeseen, jonka osalta on sen maahan tuonnin jälkeen tehty 29 luvun 1–3 §:ssä tarkoitettu rikos. (14.8.2009/641)”

Kyse voi olla siis KKP-aineeseen ryhtymisestä. Tällöin aineen on täytynyt olla luokiteltu maahantuontihetkellä kielletyksi, mutta ongelma on siinä, että kiellettyjen aineiden listat eivät ole reaaliaikaisia. Lähtökohtana voidaan pitää, että aine on tuotu maahan luokittelun jälkeen ja Suomessa ei valmisteta näitä aineita. Laiton tuontitavaraan ryhtymisestä puhuttaessa tekopäivä on saantohetki. (Ruuth 2015.)

8.7 Lievä laitton tuontitavaraan ryhtyminen

Rikoslain 46. luvun 6 a §:n mukaan ”*Jos laitton tuontitavaraan ryhtyminen, huomioon ottaen omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekeijä on tuomittava lievästä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä sakkoon.*”

Tätä rikosnimikettä sovelletaan kuten laitton tuontitavaraan ryhtymisessä (RL 46:6) mutta kyseessä on vähäinen määrä ainetta. Esimerkiksi, jos henkilö on hankkinut tai ottanut huostaansa tai muulla tavoin ryhtynyt omaisuuteen, johon nähden sitä maahantuotaessa on tehty salakuljetusrikos, aineen laatu ja määrä huomioiden sekä teko on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, on kyseessä silloin lievä laitton tuontitavaraan ryhtyminen. Tekoaika on aineen saantohetki. (Ruuth 2015.)

8.8 Kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkominen

Rikoslain 50. luvun 5 a §:n mukaan ”*Joka huumausainelain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta valmistaa, tuo maahan, varastoi, pitää myynnissä tai luovuttaa kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kuluttajamarkkinoilta kielletyn psykoaktiivisen aineen kiellon rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.*”

Tämän pykälän mukaan KKP-aineen valmistaminen, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen on kielletty. KKP-aineen kiellon rikkominen on pääsääntöisesti laitton tuontitavaraan ryhtymiseen (RL 46:4) nähden toissijainen, jos aine on salakuljetettu maahan. KKP-aineen varastointi edellyttää jo suurempaa määrää ja pelkkä hallussapito ei tässä tapauksessa riitä. Myynnissä pitäminen edellyttää näyttöä myyntitarkoituksesta. Tämän pykälän käyttäminen tulee kyseeseen aina silloin, kun kyse on vain törkeästä huolimattomuudesta. (Ruuth 2015.)

8.9 Rattijuopumukset

Rattijuopumustapauksissa tulee ottaa huomioon, että KKP-aineiden käyttö ei ole rikos eli kyseeseen ei tule huumausaineen käyttörikos (RL 50:2 a) eikä rattijuopumus (RL 23:3). Tällaisissa tapauksissa voidaan soveltaa Rikoslain 23. luvun 3 §:n 3. kohtaa, jossa ”*Rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovau-nua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.*” Tämän kohdan käyttäminen usein edellyttää ajon havainneen todistajan kuulustelua. Pelkkä lääkärin täyttämä päihdetutkimuslomake ei usein riitä. (Ruuth 2015.)

9 OIKEUSKÄYTÄNTÖÄ

Vankeuden raja muuntohuume tapauksissa on mennyt sadassa käyttöannoksessa. Tällaiset käyttöannosmäärät saadaan yleensä jo muutamasta grammasta ainetta. Esimerkiksi 1 litrasta GBL:lää eli lakkaa saadaan n. 1000 käyttöannosta. (Ruuth 2015.)

Oikeuskäytännössä syyttäjien laskentamalli tapauksissa, joissa on muuntohuumeita, on ollut aineesta saatu käyttöannosten määrä verrattuna vastaavaan huumausaineeseen ja siitä seuraava rangaistus on rangaistusasteikkojen mukaisessa suhteessa. Esimerkiksi, 50 g KKP-ainetta, jonka käyttöannos on 25 – 50 mg, ja josta saadaan 1000 – 2000 käyttöannosta, aine rinnastetaan esim. amfetamiiniin, joka osaltaan vastaisi 200 – 400 g amfetamiinia eli seuraamuksena olisi tällöin 11 kk – 1 v 8 kk vankeutta. (Ruuth 2015.)

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi kaksi eri tuomiota Hyvinkään ja Varsinais-Suomen käräjäoikeuksista, joissa on ollut mukana muuntohuumeita sekä tarkastellaan niiden yhteisiä piirteitä ja annettuja tuomioita.

9.1 Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229

Hyvinkään käräjäoikeuden tuomiossa 14/139229 syyttäjä vaatii rangaistusta törkeästä huumausainerikoksesta (RL 50:2§) tekijälle A. A oli laittomasti myyntitarkoituksessa pitänyt

hallussaan erittäin vaarallista huumausainetta eli noin 100 grammaa Alfa-PvP:tä sekä huumausainetta eli 33,7 gramma marihuanaa. Huumausaineista marihuana takavarikoitiin A:n hallusta ja Alfa-PvP:n 71,5 gramman osalta. Osa aineista oli A:n asunnossa ja osa hänen mukanaan autossa.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksessa sanotaan, että huumausainerikos on törkeä, koska sen kohteena on ollut suuri määrä osittain erittäin vaarallista huumausainetta ja koska rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

A kiisti syytteen törkeästä huumausainerikoksesta ja katsoi syyllistyneensä huumausaineen käyttörikokseen ja vetosi siihen, että hän luuli ostaneensa ja pitäneensä hallussaan PVC-lääkeainetta, eikä Alfa-PvP:tä. A kertoi lääkeaineen olleen ostettu omaan käyttöön eikä myynti tai levitystarkoitukseen.

A katsoi myös, että lääkeaineen oikea paino on vajaat 100 grammaa, koska poliisi oli punninnut aineen päällyksineen, eikä kyse ole siten suuresta määrästä huumausainetta.

Marihuanan osalta A myönsi syyllistyneensä huumausaineen käyttörikokseen ottaen huomioon huumausaineen laatu ja määrä. A kertoi hankkineensa aineen omaa käyttöä varten, eikä kysymyksessä ollut levitystarkoitus.

Vastauksessa syytekohtaan törkeä huumausainerikos, todetaan, että teko ei ole kokonaisuutena arvostellen törkeä, koska kyseessä on tunnusmerkistöerehdys.

Tuomion perusteluina käytettiin mm. syyttäjän todisteita. Näitä olivat Keskusrikospoliisin lausunto, Keskusrikospoliisin aineen huumausainepitoisuutta koskeva lausunto, oikeuskeemian professori Ilkka Ojanperän lausunto, Sosiaali- ja terveysministeriön tiedote sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto.

Käräjäoikeus katsoi lopuksi, että A on tiennyt tai hänen on ainakin täytynyt pitää varsin todennäköisenä, että hänen hallussaan on ollut 30.12.2013 lukien huumausainetta. Käräjäoikeus katsoi myös, että ottaen huomioon aineen myyjältä saamansa tiedot aineen vahvuudesta ja jatkamistarpeesta sekä omat toimensa aineen jatkamisessa ja oma käyttökokemuksena aineen vaikutuksesta hänen on täytynyt pitää varsin todennäköisenä, että kyse on ollut vahvasta ja siten erittäin vaarallisesta huumausaineesta. A:n on myös täytynyt tietää kokemuksensa perusteella, että käyttöannoksina mitattuna kyse on ollut suuresta huumausainemäärästä. Käräjäoikeus otti myös huomioon A:n heikon taloudellisen tilanteen, hankitun huumausaineen kalleuden ja suuri määrä, että A:n tarkoitus on ollut myydä sitä.

A tuomittiin törkeästä huumausainerikoksesta, rattijuopumuksesta ja kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta yhteensä 1 vuoden, 9 kuukauden ja 15 päivän ehdottomaan vankeuteen.

9.2 Varsinais-Suomen käräjäoikeuden tuomio 17/114951

Varsinais-Suomen käräjäoikeuden tuomiossa 17/114951 syyttäjä haki yhteensä viidelle eri henkilölle rangaistusta kahdesta salakuljetuksesta ja neljästä törkeästä huumausainerikoksesta.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksen ensimmäisessä kohdassa salakuljetuksesta sanotaan, että A ja B ovat yhdessä tuontia koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti tuoneet postitse maahan tavaraa, jonka tuonti on ollut kiellettyä. B on luovuttanut yhteystietonsa A:lle käytettäväksi aine-erän tilaamisessa ja A on tilannut Kiinasta 9,3 grammaa MDPHP-nimistä kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta ja seurannut lähetyksen kulkua. A:n tilauksen johdosta B:lle on lähetetty Kiinasta lähetys, jossa on ollut sisältönä edellä mainittu aine-erä sekä 9,8 grammaa tekohetkellä luokittelematonta toista muuntohuumetta. Teko jäi yritykseksi, koska lähetys takavarikoitiin Tullissa. Aineesta saatavien käyttöannosten lukumäärä huomioiden on se ollut ainakin osittain tarkoitettu levitykseen.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksen toisessa kohdassa törkeästä huumausainerikoksesta kerrotaan, että A ja C ovat yhdessä laittomasti tuoneet maahan huumausainetta eli 203 grammaa Alfa-PvP:tä. C on luovuttanut yhteystietonsa A:lle käytettäväksi huumausaine-erän tilaamisessa. A on tilannut aineen Kiinasta ja seurannut sen kulkua. Suomeen saapui Kiinasta C:lle osoitettu postilähetys, joka sisälsi 100 p-% Alfa-PvP:tä. Lähetys kuitenkin takavarikoitiin Tullissa. Syyttäjän mukaan A on tavoitellut teossa huomattavaa taloudellista hyötyä ja C on toiminut asiassa keskeisessä roolissa huumausaineen vastaanottajana. Huumausaineen määrä huomioon ottaen on se ollut tarkoitettu levitettäväksi, mutta Tullin takavarikoinnista johtuen se estyi. Tekoa on näillä perusteilla myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksen kolmannessa kohdassa salakuljetuksesta sanotaan, että A ja C ovat yhdessä tuontia koskevien säännösten tai määräysten vastaisesti tuoneet postitse maahan tavaraa, jonka tuonti on ollut kiellettyä. A oli tilannut Kiinasta 10 grammaa PPP-nimistä kuluttajamarkkinoilta kiellettyä psykoaktiivista ainetta, jonka hankintaa A ja C olleet rahoittaneet. A:n tilaus postitettiin C:lle Hong Kongista ja sen sisältönä oli 9,7 grammaa PPP:tä. PPP:n lisäksi lähetyksessä oli 9,6 grammaa tekohetkellä luokittelematonta

toista muuntohuumetta. Teko jäi yritykseksi, koska lähetys takavarikoitiin Postin lajittelukeskuksesta.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksen neljännessä kohdassa törkeästä huumausainerikoksesta kerrotaan, että A on tilannut huumausainetta internetin kautta Kiinasta ja seurannut lähetyksen kulkua lähetystunnuksen avulla. B:n tarkoituksena oli vastaanottaa huumausaine-erä ja toimittaa se tämän jälkeen A:lle ja D:lle. Suomeen saapui B:lle osoitettu postilähetys, jonka sisältönä oli 100 p-% Alfa-PvP:tä mutta Tulli kuitenkin takavarikoi lähetys, eivätkä henkilöt saaneet sitä haltuunsa.

Syyttäjän rangaistusvaatimuksen viidennessä kohdassa törkeästä huumausainerikoksesta sanotaan, että A, D ja E ovat yhdessä laittomasti tuoneet maahan huumausainetta eli 145 grammaa alfa-PvP:tä. Tässäkin kohdassa A oli tilannut Kiinasta huumausainetta ja osoittanut sen E:n osoitteeseen. E:n tarkoituksena oli vastaanottaa huumausaine-erä ja toimittaa se tämän jälkeen A:lle ja D:lle. Lähetys sisälsi 145 grammaa 100 p-% alfa-PvP:tä mutta Tulli takavarikoi lähetys, eivätkä henkilöt saaneet sitä haltuunsa.

Viimeisessä syyttäjän rangaistusvaatimuksen kuudennessa kohdassa törkeästä huumausainerikoksesta luetaan, että A, D ja F ovat yhdessä laittomasti tuoneet maahan huumausainetta eli 156 grammaa alfa-PvP:tä. Myös tässä kohdassa A ja D ovat saaneet F:ltä tämän yhteystiedot ja A on tilannut Kiinasta internetin kautta huumausainetta. F:lle luvattiin palkkioksi n. 20% osuus huumausaine-erästä. Lähetys saapui Suomeen mutta Tulli kuitenkin takavarikoi sen, eivätkä henkilöt saaneet sitä haltuunsa.

Tapausten käsittelyssä käytettiin kirjallisina todisteina mm. tullilaboratorion tutkimusselosteita, Keskusrikospoliisin rikosteknisen laboratorion lausuntoja, televalvontaliitteitä, videotallenteita, valokuvaliitteitä ja internetistä tulostettuja alfa-PvP:n hintatietoja Kiinasta.

A tuomittiin kahdesta salakuljetuksesta ja neljästä törkeästä huumausainerikoksesta 4 vuoden vankeusrangaistukseen. Käräjäoikeus perusteli ratkaisuaan sillä, että A:ta voidaan pitää rikoksen suunnittelijana ja sen keskeisten vaiheiden toteuttajana, jolle myös rikoksen tuottama hyöty oli tarkoitettu pääosin meneväksi.

B tuomittiin salakuljetuksesta ja törkeästä huumausainerikoksesta 1 vuoden ja 8 kuukauden vankeusrangaistukseen. Tuomion perusteluiden mukaan B:n aikaisempi rikollisuus ja syyksi luettujen tekojen vakavuus edellyttävät ehdotonta vankeusrangaistusta.

C tuomittiin törkeästä huumausainerikoksesta ja salakuljetuksesta 1 vuoden ja 8 kuukauden vankeusrangaistukseen. Myös B:n aikaisempi rikollisuus ja syyksi luettujen tekojen vakavuus edellyttävät ehdotonta vankeusrangaistusta.

D:n osalta kaikki syytteet kolmesta törkeästä huumausainerikoksesta hylättiin.

E:n osalta syyte törkeästä huumausainerikoksesta hylättiin.

F tuomittiin törkeästä huumausainerikoksesta 1 vuoden ja 2 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Käräjäoikeus perusteli ratkaisuaan mm. sillä, että F:ää ei ole aiemmin tuomittu vankeusrangaistukseen, eikä hänen aikaisempi rikollisuutensa edellytä vankeusrangaistuksen tuomitsemista ehdottomana.

9.3 Tuomioiden perustelut

Molemmissa tapauksissa oli mukana alfa-PvP:tä ja jälkimmäisessä tapauksessa myös kuluttajamarkkinoilta kiellettyä PPP:tä sekä tekohetkellä luokittelematonta muuntohuumetta. Käräjäoikeudet ovat molemmissa tapauksissa katsoneet, että alfa-PvP on erittäin vaarallinen huumausaine. Rikoslain 50 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan erittäin vaarallisella huumausaineella tarkoitetaan huumausainetta, jonka käyttöön liittyy virheellisestä annostelusta johtuva hengenvaara, lyhytaikaisestakin käytöstä johtuva vakavan terveydellisen vaurion vaara tai voimakkaat vieroitusoireet. Varsinais-Suomen käräjäoikeuden mukaan alfa-PvP:n katu-kauppahinta on Suomessa vähintään 150 euroa per gramma.

Ensimmäisessä tapauksessa jää epäselväksi se, että mitä kautta vastaaja on huumausaineen itselleen saanut. Vastaaja kertoi ostaneensa sen tuntemattomaksi jääneeltä myyjältä ja on todennäköistä, että myyjä tai muu henkilö on tilannut aineen alun perin Kiinasta, josta myös valtaosa muuntohuumeista tilataan (ks. esim. EMCDDA 2011).

Rikoslain 50 luvun 2 §:n mukaan törkeästä huumausainerikoksesta tuomitaan vankeutta vähintään yksi vuosi ja enintään kymmenen vuotta. Ensimmäisen tapauksen vastaaja tuomittiin 1 vuoden, 9 kuukauden ja 15 päivän yhteiseen vankeusrangaistukseen ja toisen tapauksen vastaajat saivat 1 vuoden ja 2 kuukauden vankeusrangaistuksista 4 vuoden vankeusrangaistukseen. On siis ilmeistä, että tuomion kannalta ratkaiseva tekijä on huumausaine-erien määrät ja vahvuudet.

10 ONGELMAKOHDAT

Euroopan varhaisen varoituksen järjestelmään tehdyissä ilmoituksissa on noussut esiin erittäin voimakkaiden synteettisten aineiden ilmaantuminen. Tämä vaikuttaa sekä käyttäjiin että lainvalvontaan. Erittäin voimakkaat synteettiset aineet voivat jo hyvin pieninä määrinä olla myrkyllisiä tai hengenvaarallisia ja jo pienistä huumausainemääristä voidaan saada useita yksittäisannoksia. (EMCDDA analysis 2014.)

Euroopassa tavataan tai tunnistetaan n. 100 uutta ainetta vuodessa eli aineita, jotka nähdään ensimmäistä kertaa. Markkinoilla liikkuu siis valtavasti eri aineiden variaatioita. (RTL.) Muuntohuumeet ovat myös yleensä vieraita kaikille osapuolille, myös tuomioistuimille.

Muuntohuumeen tunnistaminen aiheuttaa haasteita myös poliisille. Poliisin käytössä olevat pikatesterit voivat näyttää positiivista tulosta THC:lle ja aine voi myös näyttää hasikselle mutta laboratorion analyysissä selviääkin, että aine on esim. synteettistä kannabinoidi AB-CHMINACA:ta. Tai, testi ei reagoi ollenkaan. Poliisin on oltava tarkkana etenkin henkilön kohdistuvien pakkokeinojen kanssa tilanteessa, jossa henkilön hallusta löydetään muuntohuumeelta vaikuttavaa ainetta mutta sitä ei löydy miltään listalta. Tällöin esimerkiksi perustetta aineen takavarikoinnille ei ole. (Ruuth 2015.)

10.1 Muuntohuumeiden aiheuttamat akuutit myrkytystilat

Muuntohuumeet voivat olla hengenvaarallisia, koska uusien aineiden sisältämät ainesosat ja pitoisuudet vaihtelevat suuresti ja aikaisempi käyttäjäkokemus puuttuu. Muuntohuumeiden hengenvaarallisuutta lisää terveydenhuoltohenkilökunnan tietämättömyys niiden vaikutuksesta. Muuntohuumeiden käytöstä aiheutuneita akuutteja myrkytystiloja on vaikea hoitaa, koska niiden hoitoon ei ole erityisiä vastalääkkeitä. (THL - raportti 1/2015, 106.)

Muuntohuumeita ei voida myöskään todeta päihdeseulojen avulla päivystystilanteissa. Yleensä tavanomaisissa huumeselunnoissa, joissa voidaan määrittää immunologinen ryhmä, havaitaan aina amfetamiiniryhmä. Muuntohuumeista MDPV, 2-DPMP, mefedroni, metyloni, GHB ja mCPP voidaan todeta kromatografisessa tutkimuksessa. Päihdeseulojen kehittäminen on tärkeää uusien aineiden tullessa markkinoille mutta niiden kehittämisen esteenä on mm. se, että puhtaan aineen saaminen on vaikeaa. Esimerkiksi synteettisten kannabinoidien analysointi on erityisen haastavaa. (Tacke ym. 2011, 2035.)

Muuntohuumeilyliannostusten ja -myrkytysten hoidon haasteena on niiden aiheuttamien oireiden tuntemattomuus ja vaihtelevuus. Myös tietojen saaminen potilaalta voi olla mahdollonta. Tämän vuoksi ambulanssihenkilökunnan tulisi aktiivisesti pyrkiä selvittämään ennen päivystykseen saapumista, että mitä ainetta potilas on käyttänyt. (Tacke ym. 2011, 2035.)

10.2 Muuntohuumeriippuvuus

Muuntohuumeiden aiheuttamista riippuvuuksista ja niiden luonteesta on vähän tutkittua tietoa. Mitään tiettyä hoitomuotoa ei ole, joten muuntohuumeriippuvuuden hoito tulisi hoitaa yleisesti käytössä olevin menetelmin. Muuntohuumeiden käyttö mm. aiheuttaa unettomuutta, levottomuutta sekä ahdistuneisuutta ja harhaisuutta, joten näitä oireita tulisi hoitaa asianmukaisilla lääkityksillä. Muuntohuumeiden käyttäjät hakeutuvat harvoin avohoitoon, kun taas osastohoitoon hakeudutaan silloin, kun käyttäjä kärsii hankalista psyykkisistä oireista. (Tacke ym. 2011, 2035.)

11 KEHITTÄMISPROSESSI

Aloitin aluksi tekemään tätä opinnäytetyötä kirjallisuuskatsauksen muodossa mutta huomasin myöhemmin, että työ toimisi paremmin toiminnallisena opinnäytetyönä, johon tekisin koulutus- ja tietopaketin. Koulutus- ja tietopaketti oli aluksi nimeltään ”tietopaketti poliisimiehelle” mutta muutin jälkeenpäin sen nimeksi ”koulutus- ja tietopaketti poliisimiehelle”, koska tietopaketin olisi täytynyt sisältää huomattavasti enemmän tietoa, joka ei olisi sen tarkoituksen kannalta järkevää. Työskentelin yksin ja työ paisui melko tavalla siitä, mitä olin alun perin suunnitellut. Minulla ei ole aiempaa tutkintoa ammattikorkeakoulusta tai yliopistosta, joten tällaisen työn tekeminen oli minulle kokonaan uusi ja haastava kokemus. Olen tyytyväinen siihen, että työ on toiminnallinen, koska kirjallisuuskatsaus olisi vaatinut huomattavasti enemmän työtä, joka ei lopuksi olisi välttämättä palvellut työn tarkoitusta yhtä hyvin. Nyt, tämän työn produktilla, poliisimies voi nopeasti katsoa tai tarkistaa koulutuspaketista jonkin muuntohuumeeseen liittyvän asian, ilman koko työn läpikatsomista. Koulutus- ja tietopaketti on myös visuaalisesti helpompi lukea ja siihen on tiivistetty poliisin työn kannalta oleelliset seikat.

Aiheen valinta oli minulle aika helppo, mutta sen rajaus tuotti minulle alkuun ongelmia. Mahdollisia työn aiheita minulle oli mm. ”Muuntohuumeet Lounais-Suomen poliisilaitoksen itäisellä kenttäjohtoalueella” ja ”Uudet psykoaktiiviset aineet eli muuntohuumeet” mutta ensimmäisen aiheen kannalta se olisi ollut liian suppea, eikä sen tutkimusarvo olisi ollut kovin merkittävä. Toinen aihevaihtoehto olisi taas ollut liian laaja ja informatiivinen, eikä sillä olisi ollut selkeää käyttötarkoitusta. Muuntohuumeista ei muutenkaan ole poliisiammattikorkeakoulussa juurikaan tehty opinnäytteitä. Myöskään muiden oppilaitosten opinnäytteet muuntohuumeista ei ole poliisin näkökulmasta hyödyllisiä. Jouduin siis itse opiskelemaan ja ottamaan selvää muuntohuumeista alusta asti. Opinnäytetyöprosessi oli kuitenkin äärimmäisen hyödyllinen juurikin sen takia ja opin paljon uutta asiaa niin muuntohuumeista, kuin myös huumausaineista, lääkeaineista ja lainsäädännöstä yleensä. Tulevaisuuden kannalta tämän aihealueen osaaminen on minulle varmasti hyödyllistä ja antoi erikoisosaamista tulevaan työelämään.

Opinnäytetyöprosessin kannalta olisi ollut ehdottomasti helpompaa, jos minun ei olisi tarvinnut vaihtaa opinnäytetyön muotoa keskellä sen tekoa. Mutta se oli lopuksi kuitenkin oikea ratkaisu. Opinnäytetyön suunnitelma olisi myös voinut olla tarkempi mutta olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen.

Olin tämän työn tekemisen kannalta yhteydessä useampaan tahoon poliisiorganisaation sisällä. Olin yhteydessä mm. Lounais-Suomen poliisilaitoksen erityistutkinnassa toimivaan ylikonstaapeliin sekä KRP:n rikostekniseen laboratorioon. Sain siis tietoa ja vinkkejä niin käytännön poliisityötä tekevältä henkilöltä, kuin myös rikosteknisen laboratorion henkilökunnalta. Aihe miellytti kaikkia osapuolia, kun siitä ei vielä ole paljoa käytännön tietoa saatavilla. Lisäksi hyödynsin työssäni laajasti varatuomari Anna-Riikka Ruuthin koulutusta Helsingin poliisilaitokselle muuntohuumeista. Ruuthin koulutuksessa oli käyty läpi poliisin työhön liittyviä seikkoja ja lakikohtia erityisen hyvin, joten siitä oli suuri apu ja hyöty opinnäytetyölleni.

Olen myös tyytyväinen siihen, että sain aikaan konkreettisen tuotoksen. Koulutuspaketin voi ladata esimerkiksi älypuhelimeen ja sitä voi hyödyntää työtehtävillä helposti ja vaivattomasti. Koulutuspaketin visuaalisessa ilmeessä on otettu myös huomioon eri valaisuolosuhteet ja siinä on käytetty tummia mutta kontrastiltaan suuresti vaihtelevia värejä.

11.1 Koulutuspaketin arviointi

Opinnäytetyön arviointi on osa opinnäytetyöprosessia. Toiminnallisen opinnäytetyön arvioinnissa tulee arvioida opinnäytetyön idea tai siihen liittyvä ongelma, josta työ sai alkunsa. Tämän lisäksi tulee arvioida, miten asetetut tavoitteet saavutettiin ja mitkä tavoitteet jäivät saavuttamatta. Kolmantena arviointikohtana on työn toteutustavan arviointi. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 154-158). Tämän opinnäytetyön tuotoksen arviointi antaa hyvän kokonaiskuvan koko opinnäytetyöprosessin onnistumisesta, koska se on tiivistetty työn teoriaosuudesta.

Vastaavaa koulutus- ja tietopakettia muuntohuumeista ei tietääkseni ole poliisin organisaatiossa tehty aiemmin, joten sitä on vaikea verrata johonkin aikaisempaan työhön tai esitykseen. Muuntohuumeista löytyy muutenkin vähän tietoa poliisin omista tietokannoista, joten PowerPoint -muodossa oleva koulutus- ja tietopaketti on näppärä esim. poliisin kenttätyössä tai tutkinnassa. Uskon, että koulutuspaketista on hyötyä poliisin työtehtävillä, koska sitä voi lukea älypuhelimella.

Oma arvioni koulutuspaketista on hyvä ja se on mielestäni selkeä ja tarpeeksi informatiivinen, vaikka sitä on tiivistetty paikoin reilustikin, jotta se olisi helppolukuinen. Koulutuspaketin ulkoasu on mielestäni tyylikäs ja selkeä sekä siinä olevaa tietoa on tuettu kuvilla ja visuaalisilla ratkaisuilla. Sen lisäksi lähes jokaisella poliisimiehellä on mukanaan oma älypuhelin, joten erillistä painettua kenttäkoulutuspakettia ei ollut tarpeen tehdä.

Ongelmia koulutuspaketin sisällön määrittelemisessä oli mm. muuntohuumeiden esittelyä -kohdassa se, että mitkä muuntohuumeet kannattaa esitellä ja mitkä ei. Päädyin esittelemään kahta eri synteettistä katinonia sekä synteettisiä kannabinoideja, koska niitä esiintyy Suomessa ja Euroopassa eniten. Kaikkia eri muuntohuumeriippuvuutta ei ollut mielestäni tarpeen esitellä, koska silloin koulutus- ja tietopaketti olisi paisunut liikaa. Oleellinen osa koulutuspakettia on sen tutkinnallinen osuus, jossa käytin Ruuthin luentorunkoa.

11.2 Lähdekritiikki

Lähteenä käytetyn aineiston ja materiaalin arvioinnissa on otettava huomioon lähteen ikä, laatu ja sen uskottavuus. Lähteiden käytössä tulisi suosia ensisijaisia lähteitä eli alkuperäisiä julkaisuja. Toissijaisesta lähteestä saatu tieto on tulkittua tietoa. Myös lähteen ikä tulee ottaa huomioon, koska siinä oleva tieto saattaa olla oleellisesti vanhentunut ja tutkimustieto on

muuttuvaa. Uudet julkaisut sisältävät yleensä sen tiedon, mikä on vanhoissa julkaisuissa edelleen ajankohtaista. (Vilka & Airaksinen 2003, 72-73.)

Yhtenä tämän opinnäytetyön lähteenä käytin Anu Haikansalon ja Timo Koranderin tekemää opinnäytetyöohjetta poliisi (AMK) -tutkinnolle (2016). Tätä lähdettä käytin ensisijaisesti opinnäytetyön ulkoasuun ja lähdeviittauksiin liittyvissä asioissa.

Tämän opinnäytetyön teoriaosuudessa on käytetty enimmäkseen EMCDDA:n julkaisuja ja raportteja sekä lakitekstejä, valtioneuvoston asetuksia ja kirjallisuutta, joiden tekijät ovat luotettavia alan tutkijoita. Muut kirjalliset lähteet olen valinnut Poliisiammattikorkeakoulun henkilökunnan suosituksesta eli niitä voidaan pitää luotettavina. Koulutuspaketin lähteenä olen käyttänyt tämän opinnäytetyön teoriaosuutta ja sen lähteitä.

12 POHDINTA

12.1 Ammatillinen kasvu ja kehittyminen

Tämä opinnäytetyöprosessi oli mielestäni yksi suurimmista vaikutuksista työharjoittelun lisäksi ammatillisen kasvun ja kehittymisen kannalta. Olin yhteydessä eri tahoihin opinnäytetyöprosessin puolesta ja se lisäsi ammatillista kasvuani. Huomasin myös, että tällaisen koulutuspaketin tekeminen oli minulle yllättävän luontevaa ja voi olla, että tulen tekemään vastaavia tuotoksia myös jatkossa.

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni sain syventyä ja perehtyä huumausaineisiin, kuluttajamarkkinoilta kiellettyihin aineisiin ja myös lääkeaineisiin. Uskon saaneeni opinnäytetyöprosessin aikana erityisosaamista muuntohuumeisiin liittyen. Usein muut poliisimiehet eivät ole tienneet, että mitä muuntohuumeet ovat. He ovat voineet kuulla termin jossakin mutta sen enempää he eivät ole tienneet. Myös pikatesterien tulkinta on ollut puutteellista, koska jotkut muuntohuumeet eivät reagoi niiden kanssa ja mielestäni on tärkeää, että poliisimies ymmärtää sen, että kaikki aineet eivät reagoi testerin kanssa. Tällöin tulee olla tarkkana, ettei tehtyä vääriä päätöksiä. Lisäksi tutkimus- ja kehittämismenetelmistä kertova kirjallisuus on lisännyt osaamistani ja yleissivistystäni, kuin myös eri tutkimusten lukeminen.

Opinnäytetyöprosessin ansiosta osaan ottaa yhteyttä oikeisiin henkilöihin muuntohuumeisiin liittyvissä asioissa, jota pidän tärkeänä asiana. Yhteydenpito eri tahojen kanssa on ollut vaivatonta ja tehokasta, kun aihe kiinnostaa kaikkia osapuolia. Myös vuorovaikutustaitoni ovat kehittyneet mielestäni selkeästi. Uskon, että myös tämä on merkittävää ammatillisen kasvun kannalta.

13 LÄHTEET

A-klinikkasäätiö 2011: Bromo-DragonFly. Luettavissa: <https://www.paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/bromo-dragonfly>. Luettu 23.4.2017.

A-klinikkasäätiö: Gamma eli GHB. Luettavissa: <https://www.paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pika-tieto/gamma-eli-ghb>. Luettu 23.4.2017.

Alakärppä, Mikko & Hartman, Tommi & Helin, Jarkko & Hukkanen, Sauli & Jaakkola, Anu & Junttila, Kirsi & Kivelä, Petri & Koskenlaakso, Tarja & Linnavuori, Harri & Mäkitalo, Seppo & Pitkänen, Mika & Pylkkänen, Ahti & Salakka, Lassi & Soini, Saila & Södermann, Torsten 2012: Tullirikostorjunnan vuosikirja 2011. Tullin rikostorjunta. Luettavissa: <http://tulli.fi/documents/2912305/3775682/Tullirikostorjunnan%20vuosikirja%202011/bd098038-7910-4f53-849c-09ae76499570?version=1.1>. Luettu 22.4.2017.

Alho, Hannu & Den Hollander, Bjørnar & Korpi, Esa R. & Pihlainen, Katja & Simojoki, Kaarlo & Tacke Ulrich 2011: Muunto- eli designhuumeet Suomessa. Duodecim Vol. 127, 2027 – 2036. Luettavissa: <http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo99806.pdf>. Luettu 28.2.2017.

Alho, Hannu 2000: Uudet synteettiset huumeet valtaavat uutta käyttäjäkuntaa. Kansanterveyslaitoksen tiedotuslehti 4/2000. Askon paino 4.2000. Luettavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102729/2000_4.pdf?sequence=1. Luettu 22.4.2017.

Alho, Hannu 2013: Huumeongelman käypä hoito. Päihdelääketeen Päivät, 7.3.2013. Luettavissa: http://paly-fi-bin.directo.fi/@Bin/4b42006195f1c3bbcac96da6eacd293c/1495569628/application/pdf/171234/pala_paivat_2013_hannu_alho.pdf. Luettu 25.3.2017.

Bauer, Anne & Jaakkola, Anu & Hiironen, Petri & Korjus, Jari & Koskenlaakso, Tarja & Kyber, Marianne & Laitinen, Marko & Leppälä, Jussi & Linna, Jyrki & Linnavuori, Harri & Lopmeri, Mika & Lounatmaa, Petri & Pitkänen, Mika & Pylkkänen, Ahti & Ryyttäri, Lasse & Soini, Saila 2010: Tullirikostorjunnan vuosikirja 2009. Luettavissa: <http://tulli.fi/documents/2912305/3775682/Tullirikostorjunnan%20vuosikirja%202009/a5eb61a4-6939-4dc0-954b-8dc1b5f12946?version=1.1>. Luettu: 3.4.2017.

Ekström, Monika & Fagerström, Jarkko & From, Marjut & Havumäki, Juha & Heikka, Alvi & Helin, Jarkko & Kallio, Anna & Lahtinen, Irene & Myllymäki, Jouni & Ovaskainen, Mika & Pakkanen, Riikka & Pitkänen, Mika & Pitkänen, Tarja & Pylkkänen, Ahti & Ripatti, Lauri & Ruotsalainen, Vesa & Salonen, Niko & Suikkanen, Aki & Tammisto, Sami & Typpö, Saulo & Ylitolva,

Mika 2015: Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2015. Tullin valvontaosasto. Luettavissa: <http://tulli.fi/documents/2912305/3775682/Tullin+valvonnan+vuosijulkaisu+2015/ff5b45bc-681c-44df-998f-f15b9c72311e>. Luettu 27.4.2017.

Ekström, Monika & From, Marjut & Havumäki, Juha & Helin, Jarkko & Kallio, Anna & Kangas, Paula & Kartila, Anssi & Kaunisto, Kimmo & Koskela, Teemu & Koskenlaakso, Tarja & Kunnari, Tuomo & Laaksonen, Mikko & Mäki, Esa & Neffling, Jonna & Nevalainen, Petteri & Pakkanen, Riikka & Pitkänen, Mika & Pylkkänen, Ahti & Rundgren, Markku & Ryyttäri, Lasse & Saloniemi, Jari & Tammisto, Sami & Tyypö, Saulo & Virtanen, Tero & Ylihannu, Riitta & Ylitolva, Mika
2016: Tullin valvonnan vuosijulkaisu 2016. Tullin valvontaosasto. Luettavissa: <http://tulli.fi/documents/2912305/3775682/Tullin%20valvonnan%20vuosijulkaisu%202016%20FI/5c8c92b8-eedd-46e3-85c6-ba0a845cbc39?version=1.1>. Luettu 24.3.2017.

EMCDDA 2005: Europol–EMCDDA Joint report on a new psychoactive substance: 1-(3-chlorophenyl) piperazine (mCPP). Luettavissa: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/362/Final_Joint_Report_mCPP_285657.pdf. Luettu 23.4.2017.

EMCDDA 2014: Drugs in a changing european market — EMCDDA analysis 2014. News release from the EU drugs agency in Lisbon. Luettavissa: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/attachments/1075/Highlights_EN_EDR_2014_Final_2_471299_0.pdf. Luettu 13.5.2017.

EMCDDA 2015: BZP and other piperazines drug profile. Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/bzp>. Luettu 18.4.2017.

EMCDDA 2016: Euroopan huumeraportti 2016: Suuntauksia ja muutoksia. Euroopan unionin julkaisutoimisto, Luxemburg. Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2637/TDAT16001FIN.pdf>. Luettu 24.5.2017

Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus 2014: Euroopan huumeraportti. Suuntauksia ja muutoksia. Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2014. Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/963/TDAT14001FIN.pdf>. Luettu 2.5.2017

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction & Europol 2016: Report on the risk assessment of 1-phenyl-2-(pyrrolidin-1-yl)pentan-1-one (α -pyrrolidinovalerophenone, α -PVP). Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2934/TDAK16001ENN.pdf>. Luettu 20.3.2017.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction 2015: EMCDDA–Europol Joint Report on a new psychoactive substance: 1-phenyl-2-(1-pyrrolidinyl)-1-pentanone (α -PVP). Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/1814/TDAS15001ENN.pdf>. Luettu 20.3.2017.

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction 2015: New psychoactive substances in Europe. An update from the EU Early Warning System. Publications Office of the European Union, Luxembourg. Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/rapid-communications/2015/new-psychoactive-substances>. Luettu 22.4.2017

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction 2015: Synthetic cannabinoids and 'Spice' drug profile. Luettavissa: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/synthetic-cannabinoids>. Luettu 24.4.2017.

Europol–EMCDDA 2007: Europol–EMCDDA Joint Report on a new psychoactive substance: 1-benzylpiperazine (BZP). In accordance with Article 5 of Council Decision 2005/387/JHA on information exchange, risk assessment and control of new psychoactive substances. Luettavissa: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/415/2007_BZP_Joint_report_279846.pdf. Luettu 18.4.2017.

Fay, Peter 2011: Teemana huumeet. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seuranta-keskuksen tilannekatsaus. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus. Euroopan unionin julkaisutoimisto. Luettavissa: http://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/645/EMCDDA_DiF22_FI_318782.pdf. Luettu 2.5.2017.

Haikansalo, Anu & Korander, Timo 2016: Opinnäytetyöohje. Opinnäytetyön prosessi, toteutus ja arviointi poliisi (AMK) -tutkinossa. Luettavissa: https://moodle.polamk.fi/pluginfile.php/25972/mod_resource/content/3/AMKON_ohje2017.pdf. Luettu 24.5.2017.

Hakala, Juha 2003: Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Gaudeamus Helsinki.

HE 303/2010. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huumausainelain muuttamisesta.

HE 327/2014 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huumausainelain ja rikoslain muuttamisesta.

HE 93/2010 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huumausainelain 3 §:n muuttamisesta.

Hovi, Sirpa-Liisa & Saranto, Kaija & Korhonen, Teija & Holopainen, Arja 2011: Järjestelmällinen katsaus on paljon muutakin kuin tiedonhakua. Tutkiva Hoitotyö Vol. 9 (2). Fioca. Luettavissa: http://www.hotus.fi/system/files/TUTHO_9_2_2011.pdf. Luettu 24.3.2017.

Hyvinkään käräjäoikeuden tuomio 14/139229. Hyvinkään käräjäoikeus. Os. Hyvinkään kanslia/osasto 2.

Kainulainen, Heini & Pihlainen, Katja & Kotovirta, Elina 2014: Muuntohuumeiden valvonta. Yhteiskuntapolitiikka 79 (2014):4 424 – 434. Luettavissa: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/116696/kainulainen.pdf?sequence=1>. Luettu 20.3.2017.

Kangasniemi, Mari & Utriainen, Katri & Ahonen, Sanna-Mari & Pietilä, Anna-Maija & Jääskeläinen, Petri & Liikanen, Eeva 2013: Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede 25 (4).

Kotovirta, Elina 2013: Uudet ilmiöt nuorten päihteidenkäytössä – mitä kouluissa ja oppilaitoksissa tulisi tietää. Oppilas- ja opiskelijahuollon kansalliset kehittämispäivät 28.11.2013. Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettavissa: http://www.oph.fi/download/153263_Kotovirta_Oppihuolto-paivat_2013.pdf. Luettu 23.4.2017.

Kotovirta, Elina 2016: Valtioneuvoston asetus kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta. Muistio. Sosiaali- ja terveysministeriö. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=0900908f8051e047>. Luettu 3.5.2017.

Leppänen, Mikko 2017: KRP:n ja Tullin laboratorioissa tunnetaan Suomen huumeetrendit – vuosittain löytyy jopa kymmeniä täysin uusia aineita. Uutinen. Yleisradio Oy. Luettavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-9511224>. Luettu 20.3.2017.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen päätös lääkeluettelosta 201/2016. Helsinki 23.3.2016. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/2016/sk20160201.pdf>. Luettu 23.4.2017.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus 2017: Uusia muuntohuumeita valvontaan. Uutinen. Luettavissa: <http://www.fimea.fi/-/uusiuu-muuntohuumeita-valvonta-3>. Luettu 23.4.2017.

Pihlainen, Katja 2013: Muuntohuumeet ja lainsäädäntö. Päihdetiedotusseminaari Jurmala 6.-8.6.2013. Luettavissa: http://www.a-klinikka.fi/sites/default/files/quickuploads/file/PTS13/katja_pihlainen_muuntohuumeet_ja_lainsaadanto.pdf. Luettu 24.3.2017.

Ruuth, Anna-Riikka 2015: Muuntohuumeet. Helsingin poliisilaitoksen koulutus.

Salminen, Ari 2011: Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyypeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopisto. Luettavissa: http://www.uva.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-349-3.pdf. Luettu 3.4.2017.

Seppälä, Timo 2014: Muuntohuumeet ja niiden vaarat. Päivän päihdetilanne 2014 – Muuntohuumeet 8.5.2014. Luettavissa: http://www.halko.fi/koulutukset/2014/muuntohuumeet/muuntohuumeet_ja_niiden_vaarat.pdf. Luettu 20.3.2017.

Szilvay, Ilmari 2016: Muuntohuumeet tullilaboratoriossa. Tulli rikostorjunnan etulinjassa. Tulli. Luettavissa: <http://paly-fi-bin.directo.fi/@Bin/eec13b6e7c77fa15e486a9da14a1b379/1495617647/application/pdf/226743/Muuntohuumeet%20pa%CC%88ihdela%CC%88a%CC%88ketieteen%20pa%CC%88iva%CC%88t.pdf>. Luettu 3.5.2017.

Tacke, Ulrich & den Hollander, Bjørnar & Simojoki, Kaarlo & Korpi, Esa R. & Pihlainen, Katja & Alho, Hannu 2011: Muunto- eli designhuumeet Suomessa. Duodecim. Luettavissa: <http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo99806.pdf>.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2015: Tietoa eri huumeista. Gamma eli GHB. Luettavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/keinoja-mielenterveyden-edistamiseen/time-out-aikalisa-elama-raiteilleen/aikalisaohjaajien-materiaalipaketti/paihteet-ja-periippiuvuus/huumeet/tietoa-eri-huumeista#gamma>. Luettu 24.4.2017.

Vainio, Juha 2014: Lääkäri varoittaa petollisesta muuntohuumeesta. Turun Sanomat. Uutinen. Luettavissa: <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/705388/Laakari+varoittaa+petollisesta+muuntohuumeesta>. Luettu 1.5.2017.

Varjonen, Vili 2015: Huumetilanne Suomessa 2014. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Luettavissa: http://julkari.fi/bitstream/handle/10024/125568/URN_ISBN_978-952-302-414-4.pdf?sequence=1. Luettu 24.3.2017.

Varsinais-Suomen käräjäoikeuden tuomio 17/114951. Varsinais-Suomen käräjäoikeus. Os. 3. osasto.

Vilkkä, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003: Toiminnallinen opinnäytetyö. Tammi.

YAD 2011: Designhuumeet. BZP. Luettavissa: http://www.yad.fi/dancewise/index-page_id=96.html. Luettu 3.4.2017.

YLE 2010: Vaarallinen huume vie käyttäjiä sairaalahoitoon. Yleisradio Oy. Uutinen. Luettavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-5650017>. Luettu 20.4.2017.

LIITTEET

Liite 1. Koulutus- ja tietopaketti poliisimiehelle